

PARTIJŲ KOVA VOKIETIJOJE

Schleswig - Holsteino kraštas federatyvinėje Vokietijoje užima nedidelę dalį ploto, 15.678 kv. km. ir turi 2.529.000 gyventojų. Tačiau šio krašto parlamento rinkimai, įvykę š.m. balandžio 25 d., išgarsino šį nedidelį kraštą tarptautinėje plotmėje. Mat, tai buvo krikščionių demokratų ir socialdemokratų jėgų bandymas ne tik lokaliniu, bet ir valstybiniu mastu. Nuo rinkimų rezultatų priklausė ir Valstybės Tarybos, vok. Bundesrato, sudėtis. Dabar šioje Taryboje daugumą turi krikščionys demokratai -- 21 atstovą, o socialdemokratai 20 atstovų. Jei krikščionys demokratai būtų pralaimėję, jei Taryboje būtų likę mažumoje -- 17 balsų, o socialdemokratai -- 24 balsai. Mat, Schleswig - Holsteino parlamentas daugumą turi teisę išrinkti 4 atstovus į Valstybės Tarybą. Suprantama, kad arši partijų kova vyko ne tik dėl šio mažo krašto valdymo, bet labiausiai dėl visos federatyvinės Vokietijos politikos.

Buvusį Schleswig-Holsteino krašto parlamentą sudarė 36 krikščionių demokratų atstovai, 30 socialdemokratų, 2 liberalų (FDP), 4 nacionalistų (NPD) ir 1 danų kilmės rinkėjų (SSW) atstovas. Šį kraštą apie 20 m. valdė krikščionių demokratų ir liberalų koalicinė vyriausybė. Pastaruoju metu min. pirmininkas buvo krikščionis demokratas dr. H. Lemke. Šio krašto sostinė yra Kiel miestas, kuris turi 275.000 gyventojų.

Šiemet rinkiminėje kompanijoje politinės šio krašto jėgos pasiskaidė. Krikščionys demokratai vietoje dr. H. Lemkės paskelbė būsimojo šio krašto min. pirm. dr. Gerhardą Stoltenbergą. Tai populiaru ir žinoma vokiečių dabartinėje politikoje asmenybė. Jis, 43 m., pastoriaus sūnus, pagarsėjęs mokslo ministeris, buvęs mokslo ministras, politologas, sociologas ir ūkinių dalykų specialistas, pasižymi didele inteligencija, energingumu ir taktiškumu. Socialdemokratai parinko pagrindiniu kandidatu ir būsimo min. pirm. J. Steffeną. Jis išgarsėjo rinkimų metu kaip raudonasis Steffenas. Mat, jis yra vienas iš radikaliųjų socialdemokratų, labiausiai linkęs į marksizmą. Jo ir išvaizda, ir jūdysia primena Lenina. Jis ir nesipiktino vadinamas raudonuoju, tik patenkintai šypsojosi. Liberalai į rinkimus išėjo su teze: mes toliau nebebendrausime su krikščio-

STEPAS VYKINTAS

nimis demokratais, bet sudarysime koaliciją su socialdemokratais.

Rinkimų rezultatai parodė, kad socialdemokratų ir liberalų taktika buvo klaidinga. Schleswig-Holsteino rinkikai išsigando J. Steffeno raudonumo ir liberalų kairumo. Ne tik Stoltenbergo asmuo, bet ir krikščionių demokratų politinė programa, ypač tarptautinė ir ūkinė, nulėmė, kad Schleswig-Holsteino kraštas pasisakė už krikščionis demokratus. Krikščionys demokratai pirmą kartą po 20 m. laimėjo absoliučią daugumą: jie gavo 51,7% balsų ir pravedė 40 atstovų. Palyginti su praėjusiais šio krašto rinkimais, jie sustiprino savo pozicijas beveik 6%. Tuos balsus jie laimėjo ne tik iš NPD, FDP, bet ir iš SPD. Po aršios kovos didžiausią pralaimėjimą yra NPD ir FDP, nes šios abi partijos visiškai nepateko į Schleswig-Holsteino parlamentą. Tenka pažymėti, kad liberalai nuskuto ne tik šiame krašte, kur jie labiausiai yra suskilę į dešiniuosius ir kairiuosius, bet ir kituose kraštuose, kaip pvz., Saarland, Rheinland, Pfalz. Vokietijos liberalams gresia didžiausias pavojus, kad jie 1973 m. parlamento rinkimuose gali nepasiekti 5% balsų. Tai reikštų jų visišką susilpnėjimą politinio vaidmens atžvilgiu.

NPD rinkėjai, matyt, įsitikino, kad jų balsavimas už šią partiją yra bergždžias. Todėl jie savo balsus atidavė įvairioms kitoms partijoms, reikia spėti, kad daugiausia jų balsavo už krikščionis demokratus.

Socialdemokratai laimėjo 41,2% balsų ir 32 atstovų į parlamentą. Jų viltys, kad jie laimės 33 atstovus, o liberalai 4, nepasitvirtino. Jie, palyginus suparlamento rinkimais, pralaimėjo 2,3%.

Šių rinkimų rezultatų analizė vokiečių spaudoje ir politinėse sferose yra labai įvairi. Tuo tarpu, kai krikščionys demokratai labai triumfuoja dėl rinkimų laimėjimo, socialdemokratai ir liberalai nežada keisti savo tolimesnės politikos ir yra pasiryžę dirbti, kad laimėtų būsimo parlamento rinkimus. Kitų kraštų spauda ypač atkreipia dėmesį į liberalų ateitį, nes ji numato, kad liberalams reikia užtraukti mirties maršą. Tačiau ateitis priklausys ne nuo pranašavimų, bet nuo partijų sugebėjimo įtikinti rinkikus.

Naujame penkmečio plane Lietuvai nėra staigmenų

Naujasis, devintas iš eilės Sovietų Sąjungos penkmečio planas, oficialiai vadinamas "1971-1975 metų TSRS liaudies ūkio vystymo penkmečio planu", pavergtiems Baltijos kraštams neteikia ypatingų staigmenų. Visose trijose Baltijos respublikose žemės ūkyje numatoma ir toliau plėsti gyvulinin-

kystę ir pieno ūkį. Visuose trijose kraštuose numatyta ypač kelti žemės nusausinimo programą.

Pramonės gamyboje iš Lietuvos, palyginus su kitais Baltijos kraštais, reikalaujama daugiau. (Plg. "Tiesa", š. m. balandžio 11 d.). Lietuvos pramonės gamyba, turinti, kaip skelbia 5-

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus naujoji valdyba, kuri buvo išrinkta gegužės 2 d. skyriaus visuotiniame susirinkime. Sėdi iš kairės: išdėstius Vytas Stugis, pirmininkas Jonas Mockus, garbės pirm. Kazys S. Karpis, sekretorius Kazimieras Karalis ir parengimų vadovas Stasys Lukas. Nuotraukoje trūksta vicepirmininko Karolio Morkūno, Skyriaus nutarė Philadelphiaje įvykstančiam ALTS-gos Seimui paskirti 100 dolerių auką.

LIETUVOS GYVENTOJAI RUSŲ STATISTIKOS ŠVIESOJE

Sovietų Sąjungoje ir okup. Lietuvoje 1970 m. sausio 15 d. įvykus gyventojų surašymui, Maskvos Centrinė Statistikos Valdyba pateikė antrąjį tos Valdybos pranešimą ("Tiesa", nr. 89, š. m. balandžio 17 d.).

Naujasis pranešimas liečia Sovietų Sąjungos gyventojų sudėtį pagal lytį, amžių, santuokų skaičių, išsilavinimą, tautybę, kalbą ir pragyvenimo šaltinį.

Prieš tai Sovietų Sąjungoje vykęs gyventojų surašymas buvo 1959 m. Dabar palyginami abiejų surašymų ir dar senesni duomenys.

KIEK GYVENTOJŲ SOVIETŲ SĄJUNGOJE

Pagal paskelbtus duomenis, 1970 m. sausio 15 d. gyventojų

šio plano Direktyvas, padidėti 46-49 procentais. Tai padidėjimas panašus ir į Rusijos Federacijos respublikos plane numatytą padidėjimą -- 44-47 proc. Estijai bei Latvijai tie skaičiai jau žemesni -- Latvijos pramonės gamyba turėsiant padidėti 35-38%, gi Estijos 36-39%. Tai reiškia, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos darbo žmonės turės pakelti apie 50 proc. padidintą darbo krūvį. (E)

skaičius siekė 241,7 mil., tuo tarpu 1959 m. jų buvo 208,8 mil., gi 1938 m. -- 190,7 mil. Idomesnis bruožas -- gyventojų skaičius žymiai padidėjo miestuose ir sumažėjo kaimuose, tiksliau -- kolchozuose. Būtent, 1959 m. kaimuose gyveno 108,8 mil. gyventojų, o miestuose -- 100 milijonų, gi 1970 metais miestuose jų jau buvo 136 mil., o kolchozuose bei sovchozuose -- 105,7 mil. arba santykiu buvo 56:44.

KIEK GYVENTOJŲ LIETUVOJE

Mums įdomūs duomenys, liečiantys gyventojus Lietuvoje, kitoje Baltijos valtybėje. Dabar paskelbta, kad gyventojų skaičius Lietuvoje, 1970 m. sausio 15 d., siekė 3,128,000, gi 1959 m. gyventojų surašymo duomenimis, jų buvo 2,711,000. Taigi, per 11 metų gyventojų skaičius padidėjo 417,000.

Kituose Baltijos kraštuose -- Latvijoje 1970 m. gyventojų buvo -- 2,364,000, gi 1959 m. -- 2,093,000, padidėjimas -- 271,000. Estijoje 1970 m. gyventojų buvo 1,356,000, gi 1959 m. -- 1,197,000, padidėjimas -- 159,000.

LIETUVIAI VISOJE SOV. SĄJUNGOJE IR LIETUVOJE, JŲ SKAIČIUS

Paskelbtame pranešime gyventojų paskirstymui pagal tautybę ir gimtąją kalbą skirtas 14 skyrius. Nurodyta, kad surašymo metu tautybės ir kalbos buvo užrašomos pagal pačių surašomųjų pareiškimus, gi vaikų tautybė buvo užrašoma pagal tėvų pareiškimus.

Dabar paskelbta: lietuvių visoje Sovietų Sąjungoje buvo 2,665,000, tuo tarpu 1959 m. jų buvo 2,326,000. Taigi, padidėjimas per 11 metų -- 339,000. Toliau nurodoma, kiek lietuvių gyvena okup. Lietuvoje, būtent, 1959 m. Lietuvoje buvo 2,151,000 lietuvių, gi 1970 m. jų skaičius siekė 2,507,000, atseit, lietuvių skaičius padidėjo 356,000.

Pateikiamas ir lietuvių gyventojų skaičius Latvijoje. 1970 m. surašymo metu Latvijoje lietuviams esą pasisakė 41,000 gyventojų arba 1,7 proc. visų Latvijos gyventojų. Kadangi maskviniame pranešime nenurodyta, kiek lietuvių gyvena paskirose Sovietijos respublikose (pvz. Kazachstane, Moldavijoje, Gruzijoje ir t.t.), kyla klausimas: kur gyvena tie lietuviai? O jų gi pagal 1959 m. surašymo duomenis, už Lietuvos ribų, Sovietijoje, gyveno 175,000 ir 1970 metais gyveno 158,000. Kiti gyventojai, ne lietuviai, pažymėti Kazachijos bei

kitų respublikų gyventojų rubrikose.

GIMTOJI KALBA SURAŠYMU DUOMENIMIS

Duomenys, liečiantys surašėjimo metais buvusių pareiškimus dėl gimtosios kalbos, liudija, kad lietuviai savo gimtąją kalbą laiko savo tautybės kalba daugiau už latvius ar estus. Lietuviai 1970 metais pasisakė lietuvių kalbą laikę gimtąja -- 97,9 proc. (1959 m. -- 97,8 proc.), latviai -- 95,2 proc. (1959 m. -- 95,1 proc.), gi estai -- 95,2 proc. (1959 m. -- 95,2 proc.).

GYVENTOJAI IR RUSŲ KALBA

Pranešimo 14 skyrius teikia vaizdą -- kiek paskiros tautybės Sovietų Sąjungos ribose naudoja antrąją -- rusų kalbą bei kitas kalbas. Lietuviai 1970 m. pasisakė, rusų kalbą laisvai moka -- 35,9 proc., latvių skaičius didesnis -- 45,2 proc., bet mažesnis estų -- 29 proc.

Kitų tautybių tarpe būdingi bruožai: totorių pasisakė moką rusų kalbą 62,5 proc., vokiečių -- 59,6 proc., gudų -- 49 proc., ukrainiečių -- 36,3 proc., armėnų -- 30,1 proc., gi gruzinų -- vos 21,3 proc.

Paskelbta, kad 1970 m. gyventojų surašymo metu gimtąja kalba nurodė rusų kalbą -- 141,8 mil. žmonių, iš jų 128,3 mil. rusų gyventojų ir 13 milijonų kitų tautybių žmonių. Be to, 41,9 mil. žmonių nurodė rusų kalbą kaip antrąją kalbą, kurią jie laisvai moka.

TAUTYBIŲ SKAIČIUS LIETUVOJE, KIEK PAČIŲ LIETUVIŲ

Pats svarbiausias, mūsų atžvilgiu, pranešimo 15-sis skyrius. Jis teikia tautybių kaitos, 1959 - 1970 m. vaizdą. Pateikti skaičiai rodo, kiek lietuvių gyvena pačioje okup. Lietuvoje, kiek jų gyvena visoje Sovietų Sąjungoje (ir Sibire įskaitant...) ir, kas mums svarbu susekti -- koks rusų kolonistų skaičius šių dienų Lietuvoje.

Jei, kaip aukščiau minėta, 1970 m. lietuvių visoje Sovietų Sąjungoje buvo 2,665,000, gi pačioje Lietuvoje jų skaičius siekė 2,507,000, tai reiškia, kad įvairiose sovietų respublikose, žinoma ir priverčiamose sovietų darbo stovyklose, jų buvo 158,000.

1959 m., kaip minėta, lietuvių už okup. Lietuvos ribų, Sovietijoje buvo 175,000. Taigi, jų

(Nukelta į 2 psl.)

JAV ir Kanados LE IV Dainių šventės Lėšų Telkimo komitetas. Sėdi iš kairės: Jonas Baris, inž. Albertas Vengris, komiteto pirm., Josephine Miller, John Evans, Stovi: Algirdas Visockis, Aleksandras Traška, Casey Oksas, dr. Petras Žiloba ir Anthony Plenis. Trūksta Birutės Čiurinskienės. Dainių šventė įvyks š. m. liepos 4 dieną Chicagoje.

Lietuvoje mažėja lietuvių studentų skaičius

Okup. Lietuvos studentai -- kaip jie pasiskirstę tautybėmis, -- apie tai įdomių duomenų pateikia Vilniuje, 1969 metais, išleistos "Istorijos" 10-sis tomas. Tie duomenys liečia studentus ligi 1969 m., įskaitant ir 1968-69 mokslo metus.

Akademiniams 1968-69 metais, pagal Vilniaus duomenis, Lietuvoje studijavo 54,261 studentas. Pagal tautybes vaizdas buvo toks: lietuvių -- 81,9% (iš viso 44,440 studentų), rusų -- 10,1% (5,480), žydų -- 3,6% (1,953), lenkų -- 2,1% (1,110), ukrainiečių -- 0,8% (435), gudų -- 0,7% (380), latvių -- 0,3% (163) ir studentų kitų tautybių 0,5% (272).

Palyginus su 1959 m. gyventojų surašymu, lietuvių rusų, žydų ir ukrainiečių studentų skaičius didesnis už tų tautybių gyventojų nuosimtį, tuo tarpu mažesnis, su gyventojų surašymo duomenų skaičiais sulyginus, lenkų, gudų ir kitų tautybių studentų skaičius.

Kaip kito paskirų tautybių studentų skaičius per pastaruosius 20 metų, gali liudyti kai kurie statistiniai duomenys. Jie liudija -- lietuvių studentų skaičius, su kitais palyginus, pastoviai mažėja.

Taigi, tarp 1949-50 ir

1968-69 metų, laikotarpio bendras studentų Lietuvoje skaičius nuo 11,335 pakilo iki 54,261, arba padidėjo 4,8 kartus. Lenkų tautybės studentų skaičius betgi padidėjo 12,6 kartų, žydų -- devynis kartus, rusų bei kitų tautybių -- 6,7 ir 6,3 kartus.

Tuo tarpu lietuvių studentų skaičius liko žemiau vidurkio. Bendras jų skaičius padidėjo vos 4,5 kartus ir iš buvusių, prieš 20 metų, 9,918 studentų, pasiekė 44,440. Kaip smunka lietuvių studentų skaičius, liudija paskirų mokslo metų duomenys. Taigi, 1949-50 akademiniams metais lietuvių studentai sudarė 87,5%, 1955-56 m. 83,9%, pakilo 1960-61 metais -- 88,9%, toliau sekė mažėjimas: 1965-66 metais 85,5%, 1966-67 m. -- 83,1% ir 1968-69 metais -- 81,9%. Atrodo, kad pastaraisiais metais tas skaičius vėl mažėja.

Už Lietuvos ribų, Sovietų Sąjungos aukštosiose mokyklose studijuojančių skaičius nėra žymus: 1951 -- 55 metais, per penkerius metus, Sovietų Sąjungos aukšt. mokyklose mokėsi 438 okup. Lietuvos studentai (metinis vidurkis -- 87), kitame penkmetyje, 1956-60 m. -- 310 (arba 62 per metus), gi 1961-

67 metais buvo tokių jau 774 (110 per metus). (E)

LITUOVOS GYVENTOJAI...

(Atkelta iš 1 psl.)

skaičius per 11 metų sumažėjo 17,000.

KOLONISTAI LIETUVOJE

Norėdami patirti, kiek Rusijos kolonistų dabar gyvena Lietuvoje, kiek jų gyveno 1959 m. gyventojų surašymo metu, turi me suplakti atskirai nurodytus rusus, gudus ir ukrainiečius, žinoma, atmetę rusų ir gudų, senųjų Lietuvos gyventojų, dar nuo Lietuvos laisvės dienų skaičių.

Rusai gyventojai, pgl. 1970 m. surašymo duomenis, sudarė 268,000 (arba 8,6 proc. visų gyventojų Lietuvoje), gudų buvo 45,000 (arba 1,5 proc.) ir ukrainiečių -- 25,000 (0,8 proc.). Jei juos laikyti naujais ateiviais -- kolonistais, jų skaičius sudarytų 338,000 arba 10,9 proc. visų Lietuvos gyventojų.

1959 m. bendras tų trijų tautybių, Lietuvos gyventojų, skaičius buvo -- 279,000. Jei atimti Lietuvoje gyvenančius, nuo seniau, gydys, bei rusus -- sentikus (1942 m., statistikos duomenimis, vokiečių okupacijos laimečių, gudų buvo 23,000, gi rusų -- 81,000), tai visvien kolonistų skaičius Lietuvoje teiks grėsmingai didėjančią vaizdą.

KITOS TAUTYBES LIETUVOJE

Lenkų Lietuvoje, 1970 m. duomenimis, buvo 240,000 arba 7,7 proc. (1959 m. jų buvo 230,000 arba 8,5 proc.), žydų gyventojų 1970 m. buvo 24,000 arba 0,8 proc., gi 1959 m. -- 25,000 arba 0,9 proc. Taigi, lenkų per 11 metų "nubyrėjo" 10,000, gi žydų -- 1,000. Pagaliau, dar viena kategorija, "kitos tautybės" -- jų Lietuvoje 1970 m. buvo 19,000 (arba 0,5 proc.), 1959 m. -- 26,000 (arba 1,0 proc.). Sumažėjimas -- 7,000.

RUSINIMO VYKSMAS LATVIJOJE IR ESTIJOJE

Paskelbti duomenys dar liudija apie ryškiai rusinimo eigą Latvijoje ir Estijoje. Latvių gyventojų okup. Latvijoje 1970 m. buvo 1,342,000, t.y. vos 56,8 proc. viso krašto gyventojų. Tuo tarpu 1959 m. latviai savo krašte sudarė 62,0 proc. visų gyventojų.

Panašiai ir Estijoje -- 1970 m. estų gyventojų buvo 925,000 arba 68,2 proc., tuo tarpu 1959 m. jų nuosimtis siekė 74,6 proc. Bendras Latvijos gyventojų skaičius 1970 m. siekė 2,364,000, Estijos -- 1,356,000.

Rusų kolonizacija Latvijoje ir Estijoje ryški: rusų skaičius 1970 m. Latvijoje siekė 705,000 arba 29,8 proc., Estijoje -- rusų 335,000 arba 24,7 proc. viso krašto gyventojų.

GYVENTOJAI PAGAL IŠSILAVINIMĄ

Be kitų duomenų dar minėtinos paskelbtos žinios ir apie gyventojų išsilavinimo lygį Sovietų Sąjungos respublikose (12 skyrius). Vienoje kategorijoje -- "iš 1000 gyventojų, kuriems 10 ir daugiau metų tenka asmenų, tu rinčių aukštąjį ir vidurinį (baigtą ir nebaigtą mokslą) Lietuvoje -- 1970 m. -- 496 (1959 m. -- 250), Latvijoje, atitinkamai metams -- 661 ir 502, gi Estijoje -- 660 ir 448.

Lietuvoje, 1970 m., tokių asme

GRANDINĖLĖS 'DUKTERS' PREMJERA WATERBURY

Gegužės 8 d. Waterbury įvyksta Clevelando Grandinėlių lietuviškų sceninių šokių koncertas. Programoje pirmu kartu bus atliktas choreografinis vaizdelis "Dukterė", kur visas veiksmas vyksta pagal visiemis gerai žinomą dainą "Tėvas su motina savo, kir, vir, jo..." Nuotraukoje dukterė -- M. Jokūbaitytė atsiprašo savo mamytės -- M. Idzelytės už nelaiką ir ne vietoje surengtą jaunimo pasilinksminimą. Grandinėlių koncerte dalyvauja šokėjai ir grupės kapela. Programa įvyksta 8:00 v. vakaro, J.F. Kennedy aukštesniosios mokyklos auditorijoje, Highland Ave., Waterbury, Connecticut.

laiškai Dirvai

PATIKSLINIMAS APIE RADVILUS

Nors jau daug dėmesio buvo skirta šio laikraščio skiltyse manopaskaitai apie kunigaikščius Radvilus, kurią tu-rėjau Los Angeles š.m. vasario mėn. 28 d., esu priversta prašyti leisti man dar šiuo reikalu pasisakyti.

Š.m. IV.21 Dirvos Nr. straipsnyje "Lietuvos kunigaikščiai Radvilai" yra išbrovusios kelios klaidos, kurias laikasavo pareiga atitaisyti: su-prantama, kad šio straipsnio autoriui, ne istorikui, sunku buvo vien klausantis paskaitos kai kurių dalykų nesusipainioti.

1. XIII amžiuje dokumentuose iškilęs kunigaikštis Sirputis yra laikomas ne legendarinis, bet istoriniu Radvilų praeikėju, nors tas dalykas dar problematiškas. Taip pat negalima tvirtinti, kad Sirputis buvo Gediminaičiu, nes, jeigu jis ir buvo kunigaikščio Traidenio broliu, spėjimas jog Traidenis

buvo Gedimino seneliu -- nėra įrodytas. Pagal XVI amž. atsiradusią padavą Radvilams pradžią davęs krivis Lizdeika, kuris užauginęs vilko guolyje rastą kūdikį (rado vilko...).

2. "Jonušas Didysis" arba Jonušas XII-sis, (1612-1655) buvo ne Kristupo Radvilos Perkūno (1579-1603) sūnus, bet kitas Kristupo Radvilos II (1585-1640). Vėl Kristupo Radvilos Perkūno sūnus buvo Jonušas VI-sis (1569-1620) vadinamas "rokošininku" -- tai jis yra palaidotas Kėdainiuose, o ne Jonušas XII, kaip tai ilgai klaidingai manyta. Jisai ir yra vienas iš pagrindinių personažų Balio Sruogos muzikalinės dramos "Radvila Perkūnas".

3. Garsųjį 1613 metų Lietuvos žemėlapi išleido ne Mikalojus Radvila Juodasis (1515-1565), bet jo sūnus Mikalojus Kristupas, vadinamas "Našlaitėliu" (1549-1616). Ir tai jis, bet ne jo tėvas, vyko į Prancūziją su delegacija kviečiantis Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos bei Lenkijos karalių sostus Henriką Valois. Taip pat ne tik jo vaikai, bet jis pats atsisakė nuo savo tėvo, Mikalojaus Radvilos Juodojo, skleidžiamo Lietuvos protestantizmo ir

pats perėjo į katalikybę.

4. Pagal Andrusovo tai-ką 1667 m. Maskva buvo pasižadėjusi iki 1669 m. gražinti Kijevą, bet, kaip paprastai, žodžio netesėjo.

Tebūnie man leista pasinaudoti šia proga ir pareikšti viešą padėką mano paskaitos organizatoriams ypatingai Ponai Alenai Devenienei ir Ponui Dr. Mykolui Deveniui, taip pat Ponai Hypatijai Yčaitai Petkienei už jų pastangas, kurios sukėlė Los Angeles lietuvių visuomenės susidomėjimą mano tema. Ponai Petkienė pati susirado istorinius šaltinius ir pagal juos pagamino spalvotą Radvilų herbą, kuris greta Pono Daumanto Čibo pateiktų skaidrių pagyvino mano pasakojimą.

Su tikra pagarba,

V. Daugirdaitė - Sruogienė

MALE

WANTED
1ST CLASS SKILLED
TOOL & DIE MAKERS
MACHINISTS
Experience on Bridgeport Mills.
SURFACE GRINDERS
&
GRINDER HANDS
Must be able to set up work from
Blue Prints & Close Tolerance.
Blue Cross Insurance, usual benefits.
Well established jobbing shop on US
12, 1/2 mile west of Bronson, Mich.
Community surrounded by lakes,
excellent schools. Steady employment.
Our apprentices are established with
federal schooling and Glen Oaks Col-
lege.

Apply call or write for Application
KENWARD GAGE ENGINEERING
COMPANY
Box 190 900 W. Chicago
Rt. US. 12, Bronson, Mich. 49028
Call 517-369-5302; 517-369-9419
Week days morning, only (34-36)

Australijos padangėje

ANTANAS LAUKAITIS

NEPAMIRŠKITE IR MŪSŲ

Australijos lietuviai sportininkai ir, ypatingai jų vadovai, su dideliu atidumu sekė Amerikos sporto vadovų ir bendruomenės atstovų simpoziumą Detroite.

ŠALFAS vicepirmininkas J. Gustainis paminėjo, jog į sporto šventes reikėtų kviešti be Amerikos ir Kanados sporto klubų taip pat ir Pietų Amerikos sportininkus. Labai mažai žinių turiu apie P. Amerikos lietuvių sportinį gyvenimą, tačiau noriu sporto vadovams Amerikoje priminti, kad nepamiršty mūsų Australijos lietuvių sportininkų. Nemanyčiau, kad didelis atstumas tarp Amerikos ir Australijos turėtų būti priežastimi mūsų pamiršimo. Šiuo metu mes čia turime devynis savo sporto klubus ir, kad ir paskutinėje mūsų XXI-je sporto šventėje Melbourne, dalyvavo 450 lietuvių sportininkų, kas, manau, turėtų turėti šokią tokią reikšmę visame mūsų išeivijos gyvenime, ypatingai kai iškeliamos mintys apie bandymą ruošti pirmosios sporto šventės, apimančios jau ne tik vieną Ameriką.

Kas liečia Australijos lietuvių sportinį pajėgumą, tai manau, kad gal mes ir didžiųjų pergales laurų nenuskintumėme, tačiau sportinę kovą ir gerą sportinį pajėgumą Australijos lietuviai sportininkai tikrai galėtų parodyti. Krepšinis, kuris greičiausiai būtų pati pagrindinė šių švenčių šaka, Australijoje labai populiari ir šiuo metu Australijos paskiruose miestuose ir klubuose žaidžia sezoniniai nemažai gerųjų Amerikos universitetų ar koledžų krepšininkų, kai taip pat yra keičiamasi krepšinio treneriais, amerikiečiams mokant australus čia ir australams treneriams važiuojant mokintis į Ameriką. Tas viskas turi labai daug ir didelės reikšmės ir į lietuvių krepšinio žaidimą, nes kiekvienas klubas turi išstątes paskiras savo komandas įvairių klasių pirmenybėse, duodančios daug patyrimo ir geresnio žaidimo visam lietuvių krepšiniui, ką parodė mūsų Australijos lietuvių rinktinės žaidimas sporto šventės ar Pabaltiečių varžybų metu, jai ne tik labai gerai žaidžiant, bet ir parodant gražų krepšinio žaidimą. Ir tikrai, šiandien mūsų lietuvių rinktinė būtų daug rimtesnis priešas Amerikos lietuviams, negu jie kad buvo paskutiniojo krepšinio vizito metu.

Dalyvavimas tokioje sporto šventėje Amerikoje, gal vėliau ir kitur, mielu noru tą mes galėtume ir čia pas save suruošti, atneštų visam mūsų lietuviškajam sportiniam gyvenimui ne tik didelės sportinės reikšmės, bet tur būt dar daugiau tas sustiprintų mūsų jaunuolių lietuviškumo atžvilgiu, nes jeigu Amerikos lietuvių krepšinio vizito metu ir mūsų didžiųjų sporto švenčių žaidinių laiku, jaunieji mūsų lietuviai su pasididžiavimu sakė ir sako, jog jie yra išdidūs būdami lietuviais, tai esu tikras, kad šios būsimosios pasaulinės lietuvių sporto šventės būtų, ypatingai pas mus, tas didžiulis paskatinimas dar daugiau ir atidžiau ne tik sportiniai ruoštis, bet taip pat ir didžiulis esant lietuviui, galinčiu savo lietuvišką spalvą iš Australijos reprezentuoti pasauliniam mūsų subūvime -- lietuviškoje sporto šventėje.

Tokiai išvykai didžiausia kliūtis gali būti finansai. Bet manau, kad pinigai neturėtų būti pagrindinė kliūtis. Jeigu gali paskirti jaunuoliai iš viso pasaulio suvažiuoti į rengiamą antrąjį Pasaulio Jaunimo Kongresą, tai pilnai tikiu, kad ir sportininkai galėtų būti neblogesni ir, ypatingai žinant iš anksto, galima būtų Australijos lietuvių Fizinio Auklėjimo ir Sporto valdybai kartu su paskirais klubais pradėti šias lėšas teikti, pasiūnčiant ir mūsų pilnąjį sportinį sąstatą, jau neskaitant šiekios tokios paramos ir iš Amerikos lietuvių.

Tad ateityje nereikėtų išskirti ir mūsų iš sportinės šeimos, nes artimas ryšys yra geriausia ir tiksliausia priemonė išlaikyti mūsų jaunimo tarpe ne tik lietuvišką sportinę dvasią, bet tuo pačiu ir lietuviškumą.

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVE —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKAS

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

DIRVATHE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILTS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA IŠEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAUS PRASANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.**PAGARBA MOTINOMS**

Motina, man gėlės
tavo meilės šlama;
Motina, man saulė
tavo veidą mena,
Vargo raukšlės šviečia
kaip žvaigždžių
kelias...

Brazdžionis

Lietuvoj kada skęsdavo
žieduose visa gamta
suteikdama kraštui ne-
paprastą grožį, tai kaip
tik tuo metu būdavo gra-
žiausias ir romantiškia-
usias gegužės mėnuo. To
mėnesio pirmąjį sekma-
dienį iškilmingai minė-
davome Motinos Dieną.
Lenkėm prieš savo mo-
tinas galvas, bučiuoda-
vom jų raukšlėtus veidus
ir nutirpusias rankas
nuo sunkaus darbo. Tai
buvo nuoširdi ir gili pa-
dėka už nemigo naktis,
pakeltus rūpesčius bei
vargus.

Mus žiaurus likimas
išblaškė po platųjį pasa-
lį. Kiek tuomet motinos
pergyveno kančių, kiek
išliejo ašarų, kai jų vai-
kus enkavedistai grobė
iš gimtųjų namų ir ve-
žė į šaltąjį Sibirą mir-
čiai.

Bolševikams okupa-
vus Lietuvą, daug moti-
nų paliko gimtojo kraš-
to sargyboje; daug jų už-
tą budėjimą buvo išrem-
tos Sibiru, kitos atsi-
dūrė benamiškoj nevil-
tyje.

Todėl giliai supras-
dami motinos meilę ir
sunkias jos pareigas
lenkiam prieš jas gal-
vas, reikėdami joms nuo
širdžiausią pagarbą.
Tad nusigrįžkim valan-
dėlę nuo kasdieninių sa-
vo rūpesčių ir prisimin-
kim apie savo motinas,
kurios išmokė mus tar-
ti pirmuosius lietuviš-
kus žodžius. Kas dabar
sielojasi dėl žuvusių
Lietuvoj partizanų už
laisvę? Kas slapta eina
bažnyčion pasimelsti už
kritusius tautos vaikus?
Kas nubraukia gailias
ašaras už lietuvių tautos
kančias? Motinos!

Išėivioj, lietuviš Mo-
tinos Diena reikia minė-
ti su didele pagarpa.

Dr. Vydūnas reikšda-
mas savo mintis apie mo-
tiną, taip sako: "Būda-
mos motinos moterys
yra ypatingai reikšmin-
gos naujai kartai, būtent
savo vaikams. Ale ne
vien tuo, kad jos globia,
bet labiau tuo, kad iš jų
gyvenimo, iš jų kraujo,
jų nuotaikos ir vidinių
jų patirtų tenka vai-
kams, ką jie iš motinos
paveldėjo. Vaikai jau kal-
bą tikriausiai išmoksta
iš motinos. Su jos kalba
persimeta ant jų nuola-
tai motinos sąmoningum-
as, visas vidinis jos ga-
bumas, jos malonumas,
nuoširdumas, teisingu-
mas."

Sunkina tai gyveni-
mas. Vaikai labai daž-
nai girdi svetimas kal-
bas, kuriomis reiškiasi
visokie žmonės. Beabe-
jo, reikalinga ir naudin-
ga išmokyti svetimas kal-
bas. Bet motinai kalbant
su savo vaikais lietuviš-
kai, vaikai būna giliai pa-
veikiami širdyje ir sieloje.
Tada vaikai aiškiai
supranta, kad motinos
kalba jie savo viduj gied-
rėja, šviesėja.

Atsidūrę svetur suti-
kom didelių netikėtumų
Beveik kiekvienas paste-
bim, kad mūsų jaunas
atžalynas atsidūrė ant
slidaus kelio. Čia nėra
tos užuovėjos, tos aplin-
kos srovenančios šilum-
os, kokia buvo junta-
ma gimtajam krašte.

Todėl lietuviš moti-
nos išėivioj budėjimas
lietuviš ugdyme yra
labai aktualus. Kur lie-
tuviš motinos begyven-
tų, visur jas lydi tas
pats rūpestis ir parei-
gos: kad jų vaikai lietu-
viškai kalbėtų, kad ne-
užmirštų motinos gimto-
sios kalbos, kad moti-
nos išmokytais žodžiais
bažnyčioj melstųsi.

Tiesa, išėivioj Moti-
nos Dienos minėjimas
igauna kitą prasmę. Lie-
tuvos motinos vaidmenį
pakako prisiminti pra-
eityje. Svetur gyvenan-
tenka susirūpinti dėl da-
barties ir ateities. Aiš-
ku, kad gyvenant išėivi-
joj, kiti darbai, kiti rū-

Pirmieji pavasario
žiedai praneša gamtos
atbudimą naujam gyve-
nimui, o gražiausias pa-
vasario mėnuo -- gegu-
žis skirtas žmonijos gy-
vybės tęsėjai -- Motinai.
Visur ir visais laikais
motina buvo supama pa-
garba, kaip gyvybės ne-
šėja, kenčianti ir mylin-
ti savo vaikus kokie jie
bebūtų. Žodis motina su
prantamas visose pasa-
lio kalbose, nes kūdikio
lūpomis pratartas pir-
masis žodis yra -- ma-
ma!

Antikiniame pasaulyje
motinos kultas buvo ypa-
tingai paplitęs Mažosios
Azijoje, Graikijoje ir Ro-
moje. Ir Aleksandras
Makedonietis, kaip rašo
Plutarchas savo ("Li-
ves", pusl. 43, Alexan-
der) savo žygio metu į
Periją kiekvieną dieną
rašydavo savo motinai,
pasilikusiai Makedoni-
joje, laiškus. Paklaustas
vieno savo generolų kaip
jis (Aleksandras) turis
laiko taip daug susiraši-
nėti su savo motina --
atsakęs: "... Tur būt,

pesčiai lietuvę motiną
slegia. Ji dažniausia už-
imta ištisas dienas dar-
bovietėje. Grįžus iš dar-
bo reikia didelių pastan-
gų prisiversti ir atsidė-
ti motinos pareigom. Ta-
čiau kokioj aukštumoje
šių misijų motina atliks
tokia bus jaunoji ir būs-
moji karta.

Visas kultūringas pa-
saulis myli ir gerbia sa-
vo motinas, nes jos to
užsitarnauja savo mal-
domis, rūpesčiais ir tin-
kamu vaikų auklėjimu.
Be naudos sau, motina
paaukvoja viską, kad tik
jos vaikas būtų laimin-
gas. Linkėtina, kad kiek
viena lietuviš motina sa-
vo mintyse nuolat turė-
tų Rimšos sukurto prie-
dūžgančio ratelio "Var-
go Mokyklą".

(jm)

DIRVOS NOVELĖS KONKURAS
Premija \$500.00TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės
temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės ilgis neribojamas.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiui įteikti data: 1971 metų
rugėjo 1 d.ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės
Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio
44103.PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai
privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašo-
mi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant
pridedamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su
autorius tikrąja pavarde, adresu ir telefono nume-
riu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažy-
mėta: nelaimėjus -- neatplėšti.SĄLYGOS. Laimėjusiam autoriui bus įteikta 500 dole-
rių premija. Konkursas skelbėjas turi teisę premi-
juotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti
Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Auto-
rius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju
leidimu.NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų au-
toriams arba paliekami naudoti konkurso skelbėjui
atskirai sutartomis sąlygomis.JURY KOMISIJA sudaroma iš penkių asmenų. Ji visai ne-
priklauzomai paprasta balsų dauguma sprendžia, kas
premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu
komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė
nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir
perkeliama į ateinančius metus.

Mecenatas -- SIMAS KAŠELIONIS.

MOTINOS DIENĄ MININT

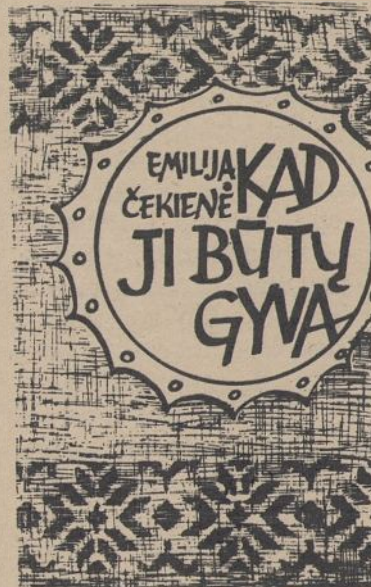
J. V. SŪDUVAS

Antipateris nežino, kad
tik viena motinos ašara,
išlieta dėl savo sūnaus
vertesnė dešimčiai tūks-
tančių laiškų... Ir Ro-
mos istorikas Tacitus,
aprašydamas aisčių gi-
minių papročius, mini,
kad aisčiai garbinę Di-
džiąją dievę Motiną.

Lietuvių kalboje moti-
nos žodis yra išplėstas
įvairiomis maloninėmis
priesagomis: motinėle,
motule, motušėle - sen-
galvėle, motušaitužė ir
t.t. Mūsų liaudies daino-
se iškeliamas nuolatinis
motino rūpestis kūdikiu
ir jos gerumas. Dėlto ir
pačios laimingiausios
dienos"... Pas motulę au-
gau valelę turėjau..." pri-
simenama ne tik ištėkė-
jusios mergaitės, bet ir
svetiman kraštan pate-
kusio sūnaus. Mūsų tauto-
saka ir papročiai pilni
gražiausių palyginimų
apie motinos ir vaiko
santykius. O ypatingai
jie yra jautrūs ir pilni
poezijos senovinėse ka-
ro žygių dainose. Štai
mūšio lauke sužeistas sū-
nus prašo savo žirgo pra-
nešti žinią motinai, ku-
ri "iš kraujo lašelio" su
prasianti sūnaus likimą.
Arba vėl nelaimėn patė-
kusi duktė iš svetimo
krašto "Volungėle pavir-
tus" lanko savo motiną

ir daug kitų. Šios dide-
lės pagarbos motinai įta-
koje jau 1529 m. Lietu-
vos Statute numatyta,
kad vaikai privalo glo-
boti tėvą, motiną senat-
vėje. Nepriklauzomos
Lietuvos 1922 m. kons-
titucijoje pasakyta: "Mo-
tinystė yra ypatingoje
valstybės globoje" (XIII
sk. 98 str.).

Lietuviš motinos pa-
triotinis įnašas į Lietu-
vos laisvės kovas yra
milžiniškas. Mes esame

• Kad Ji būtų Gyva, to-
kia antraštė iš spaudos iš-
ėjo Emilijos Čekienės kny-
ga, kurioje yra surinkta
daugybė aktualių klausimų.
Ji uždeganti, nes parašyta
pagaunanti žodžiu ir gi-
liu įsijautimu. Ji skirta Lie-
tuvai ir ji ateina pas skai-
tytojus, kad juos sustiprin-
tų ir padrasintų mūsų ko-
voje už Lietuvos laisvę.

S. m. gegužės 16 dieną,
sekmadienį, 4 val. p. p. Co-
lumbo Vyčių salėje, 86-22
85 Street, Woodhaven, N. Y.
įvyks knygos pristaty-
mas lietuvių visuomenei.

Programoje akademija ir
vaisės. Pagrindiniu kalbė-
toju bus rašytojas Paulius
Jurkus. Išleido Vilties lei-
dykla Clevelande. Šią kultū-
rinę popietę ruošia ALT
S-gos Richmond Hill sky-
rius.

Maloniai kviečiame atsi-
lankyti.

dėkingi motinai už iš-
saugojimą lietuviško žo-
džio spaudos draudimo
laikais, už išauginimą
sūnaus savanorio, pat-
rioto nepriklauzomybės
kovose, už didžiulę mo-
tinos meilę ir pasiaukoji-
mą išauginus sūnų - par-
tizaną, kritusį karžygiš-
kose, nelygiose kovose

su rusišku Lietuvos oku-
pantu. Gyvendami lais-
vės krašte, mes nieka-
dos nepamiršime begali-
nį pavergtos lietuviš mo-
tinos pasiaukojimą ir iš-
tvermę prieš okupanto
klastą, kada ji kruvina
širdimi stovėdama tur-
gaus aikštėje prie išnie-
kinto savo sūnaus - par-
tizano kūno, išdriso
Maskvos budeliams pa-
sakyti: "Ne, čia ne ma-
no sūnaus lavonas!"

SIMAS anglų kalba

Jurgio Gliados veikalas
SIMAS, skirtas Simo Ku-
dirkos tragedijai, jau ver-
čiamas į anglų kalbą. Lei-
džia Manyland Books, Inc.
Lietuviai gausiai remia šį
projektą. Čia talpiname da-
lį rėmėjų, kurie atskubėjo
su savo talka. Visi rėmėjai
gaus knygą "Simas" anglų
kalba. Knyga bus išleista
didelio formato, su kietais
viršeliais ir aplanku.

Po 100 dol.

Vanda Valavičienė, Los
Angeles, Calif.; dr. Snie-
guolė Jurksis, Philadelphia,
Pa.; kunigas Benediktas
Sugintas, Chicago, Ill.; Jo-
nas Klimas, Gary, Ind.; XX
Lietuviai, M. D. Illinois.

Po 50 dol.

Vytautas ir Anelė Apei-
kis, Los Angeles, Calif.;
Los Angeles Lietuvių Dramo-
mos Sambūris; dr. J. Zub-
rickas, Kankakee, Ill.; Ka-
zys S. Karpus, Cleveland,
Ohio.

Po 25 dol.

Dr. Petras Pamataitis,
Marcelė Vaičienė, Ambrose
ir Sofija Zatkus, V. ir A.
Kačinskas, Algirdas ir Her-
ta Jonys, A. ir M. Kiršonis,
Jokūbas Mackevičius, XX
Lietuviai, M. Kizis, dr. Al-
fonzas Kisieličius, inž. Jonas
Jurkūnas, dr. C. K. Bobe-
lis, dr. K. A. Sukys, inž. P.
Sukury.

Po 20 dol.

Jonas ir Sofija Puikūnai,
dr. Juozas Bartkus, Vladas
Vasiukevičius.

Po 15 dol.

Br. Juška, Ignas Medziu-
kas, St. Rudys, Vladas Mie-
želis, Leonardas Valiukas.

Po 10 dol.

Vytautas Aleksandrūnas,
Jonas Adomaitis, Pranciška

**IV DAINŲ ŠVENTĖS
DIRIGENTAI**

JAV ir Kanados Lietuvių
Bendruomenių ruošiamos
IV Dainų šventės suaugu-
sių jungtinio choro dirigen-
tais pakviesti šie muzikai
ir chorvedžiai: Petras Ar-
monas, Bronius Budriūnas,
Bronius Jonušas, Algirdas
Kačanauskas, Vincas Ma-
maitis ir Vaclovas Verikai-
tis.

Dainų šventė įvyks liepos
4 d. Chicagoje, Internati-
onal Amphitheatre.

JAV ir Kanados LB IV
Dainų šventės lituanisti-
nių mokyklų jungtinio cho-
ro dirigentais pakviesti Sta-
sys Slizys ir Faustas Stro-
lia.

**Saugus ir pelningas santaupų
investavimas į nekilnojamąjį turtą**

Jūs gaunate Kalifornijos
valstybės įstaigose įregis-
truotą nuosavybės lakštą,
be Jūsų sutikimo ar su Ju-
mis neatsiskaiciūs niekam
neperleidžiamą. Dėl smul-
kesnių informacijų kreip-
kitės į mus, lietuvių įkur-
tą ir vadovaujamą inves-
tavimo Bendrovę

**RŪTA Inc., 3002 Santa Monica Blvd.
Santa Monica, Calif. 90404
Tel.: (213) 828-7525**

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI**MAŽEIK & EVANS**

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

**TRY S MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS**

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

RUNGTYNĖS SU NACIAIS DĖL LIETUVOS (9)

Atidengiami Reicho imperialistiniai planai

Savo "Didžiųjų dienų užrašuose" aš buvau užfiksavęs ne vien tai, ką teko man tada išgyventi ir nuveikti siekiant palenkti Reicho politiką į blaivumą Lietuvos klaušimui, bet nustačiau taip pat ir tezes, kurių tada turėjome laikytis. Jas pilnai galima pavadinti pirma mano instrukcija pačiai Lietuvos Laikinsajai Vyriausybei, o taip pat ir Lietuvos diplomatijai užsieny. Ji buvo pasiūsta į Kauną pirmą kartą per inž. K. Brunių birželio 28 d. ir antrą kartą -- liepos pradžioje per dr. Pr. Ancevičių, kuris buvo gavęs vokiečių įstaigų leidimą nuvykti į Lietuvą drauge su kitais keliais užsienio žurnalais, netrukus po jos apvalymo nuo sovietinio okupanto. Kalbamos tezės buvo mano suformuluotos greitomis, ryžtingo pasipriešinimo atmosferoje, ir buvo sekančios:

1. Mobilizuoti viešąją pasaulio opinią už Lietuvos valstybinę nepriklausomybę ir didvyrišką lietuvių tautos kovą už savo laisvę.

2. Operuoti Vokietijos savimeile, skleidžiant visur žinias, kur tik galima, kad tai yra Vokietijai egzaminas jos pačios duotam pažadui, jog mažosioms tautoms Naujoje Europoje bus leista turėti savo valstybes ir gyventi nepriklausomai, tik su bendra Vokietijos vadovybe Naujai Europai.

3. Energingai vykdyti krašto valdymą ir skubiai įsitvirtinti visose valstybinio gyvenimo pozicijose.

4. Derybose su vokiečiais laikytis tvirtai, nedarant jokių nuolaidų, kurios siektų nepriklausomybės panaikinimo: jei nepriklausomybės praktiškai ir neturėtume, tai svarbu išlaikyti ją nors formaliai, nes tai labai reikšminga ateičiai.

5. Stengtis betgi išvengti ginkluoto su Vokietija susikirtimo, bet laikytis su ja galimai švelnesnių santykių, nors ir būtime priversiti pasirašyti toli siekiančių sutarčių.

6. Populiarinti Lietuvą ir pasaulyje lietuvių sukilėlių didvyriškumą, lyginant juos su Suomijos didvyriais, kaip kad patys vokiečiai priėmimo pasikalbėjimuose apie mus atsiliepią.

7. Taip pat labai svarbu populiarinti ir sukilimo vadus, pirmoje eilėje mano asmeni, kad tuo būdu vertus vokiečius su tuo daugiau skaitytis.

Į užrašų galą buvo dar pridėta:

8. Griežtas Laik. Vyriausybės nusistatymas be manęs jokių susitarimų su Vokietija, kurie užangažuotų mūsų krašto ateitį, nedaryti, ir

9. Kai dėl propagandos užsienyje, tai Vokietijos piktai pulti nereikėtų, nebent Vokietija ryžtųsi mūsų atgautą laisvę bru-

KAZYS ŠKIRPA

talai jėgos pagalba nuslopinti. Tuomet, savime supranta, visi ventiliai galėtų būti atidaryti.

Kuomet "Didžiųjų dienų užrašus" surašinėčiau, jau buvo išryškėję, jog naciams buvo pavykę surasti lietuvių atbėgėlių tarpe Berlyne asmenų, kurie buvo įsipa reigoję Gestapui sudaryti Lietuvoje lietuvių nacionalistų partiją, kad tuo būdu nustumtų į šalį lietuvių Aktyvistų Frontą. Tos nacių lietuviškos filialės priešakyje, kaip jos vadai, buvo paskirtas dr. Meškauskas - Germanas, o lietuviškųjų SS vadu buvo numatytas p. Čenkus, buvęs mūsų saugumo aukštesnis pareigūnas. Savo atsiminimuose (St. Raštikis. Kovose dėl Lietuvos, II dalis, p. 160) generolas Raštikis mini, jog ir jam buvo pasiūlyta įeiti į tos partijos vadovybę, tik jis nesutikęs. Mane stebino ne tiek tai, kad Raštikis ne susigundė to pasiūlymo priimti, kiek tai, kad toks "pasiūlymas" jam buvo Gestapo padarytas, nors ir per lietuvišką tarpininką. Tą pačią dieną Meškauskas - Germanas išsiskubino į Lietuvą ten jau kurti sakytos nacių partijos, šikartą importuojamos iš pat Gestapo centro. Šiai gestapinei machinacijai pastoti kelią buvau davęs Kaunui sekančią patarimą:

10. -- Jei Meškauskas bandytų Lietuvoje tikrai kurti nacionalistų partiją, tai reikia iš jo ir tos partijos reikalauti viešo pasisakymo, jog ji formaliai ir iš esmės stovi ant Lietuvos nepriklausomybės pagrindo, ir kad apie tai skelbtų viešai. Kiek man žinoma, šio reikalavimopatenkinti Meškauskas nėra autorizuotas ir negalės viešai skelbti. Todėl jis jo kuriamos partijos nieko reikimo esamomis Lietuvoje sąlygomis išieiti negalėtų. --

Akivaizdoje to, kad dr. Legat buvo man pareiškęs, jog namų areštas buvo man uždėtas su Užs. Rkl. M-jos žinia, aš buvau nusistatęs tuojuo pat po to įvykio dar nesikreipti į Užs. Rkl. M-ją su formaliu protestu. Taktas nurodė man su tuo nepersiskubinti, bet kiek palaukti, kol apie vokiečių įvykdytą prieš mane jėgos smurtą patirs pasaulio viešojo opinija ir pakutens nervus Užs. Rkl. M-jos politikams. Kad ji rodė tam jautrumo, galima matyti iš to, jog Vokiečių Ambasada Washingtone buvo davusi formalų demetį vietinei spaudai, griežtai paneigdamą mano areštavimo faktą.

Tatai buvo savo ruožtu paskatinę Associated Press atstovą Berlyne, p. Louis P. Lochner, kreiptis į mane prašant suteikti jam interview.

Tuo tikslu jis pats buvo atėjęs pas mane nepranešęs. Kada pro praverstas savo būto duris pasiaiškinau, jog mano padėtis man neleido duoti jokių interview ir atsi prašiau, kad jo priimti negaliu. Lochneris dėl to nė kiek neužsigavo. Jis atsakė iš savo pusės, jog jam užtenka vien to, kad gavo mane patį pamatyti, kad pilnai suprantas mano padėtį ir man užjaučias.

Buvo mano padėtimi susirūpinimo ir vietiniame diplomatiname korpusė. Ejęs tada Doyono pareigas Turkų ambasadorius p. Gerede buvo per vieną tarpininką pasisidėjęs man, jog imtųsi žygių man pagelbėti Užs. Rkl. M-je, jei manyčiau, kad tai būtų tikslinga. Padėkojęs už tokią kolegiską intenciją, paprasčiau tarpininko perteikti ambasadoriui Gerede, kad jokio demaršo Užs. Rkl. M-joj tuo tarpu nedarytų. Man atrodė, jog demaršas reikalui vargu ar būtų pagelbėjęs. Gal net priešingai -- būtų paakinęs vokiečius forsuoti įvykių ir griebtis drastiškų priemonių tuo jau pat sulikviduoti laikinąją Vyriausybę, o ne gaisrį laiką "švelnumams" su manim ir gestapinėms intrigoms prieš tą Vyriausybę, kad ją nušalintų tykesniui būdu. Man gi atrodė labai svarbu laimėti daugiau laiko, kad Vyriausybė galėtų stipriau įsitvirtinti valdžios pozicijose ir kad būtų kada pasaulio viešajai opinijai plačiau pasireikšti Lietuvos nepriklausomybės naudai.

Tačiau, kai mane pasiekė žinia, jog -- nežinrint mano izoliavimo o naminiu areštu -- paskutinis žodis Lietuvos klausimu iš vokiečių pusės dar nebuvo tartas ir kad man apeliavimas į Hitlerį -- formaliai Užs. Rkl. M-jos kad ir nepatvirtintas, -- nebuvo likęs be poveikio, birželio be ne 30 d. nusprendžiau vistiek paskambinti telefonu pasiuntiniui von Grundherriui. Jis leido savo sekretorei telefoną į jį perjungti. Tai jau buvo šioks toks ženklas, jog von Grundherr nuo manęs nebėra užsibarikadavęs. Po kurtu azijos žodžių, aš paklausiau von Grundherri:

-- Ar Tamstai žinoma, jog nuo birželio 25 dienos esu Gestapo laikomas izoliuotas naminiu areštu?

-- Taip, man tatai žinoma, -- atsakė kažkaip nedrąsiai von Grundheris.

-- Teikitės man pasakyti, kuo giesu laikomas nusikaltęs, o jei ne, tai prašau man grąžinti laisvę, -- pastačiau tiesų klausimą.

-- Gaila, aš nieko negaliu padaryti -- atsakė von Grundherris lyg užkimusiu balsu, matyt, pasijutęs labai nejaukiai nuo tokios staigaus iš mano pusės užklupimo.

Kalbėdamas toliau, aš dar kartą atkreipiau von Grundherrio dėmesį į tai, jog lietuvių sukilimas buvo paruoštas su OKW žinia ir kad todėl mano izoliavimas naminiu areštu niekuo nepateisinamas, kad toks mano asmens traktavimas tegali nustatyti lietuvių sukilėlius prieš Vokietiją ir gal net privesti prie didesnių nesusipratimų, kurie labai apsunkintų tarpusavių santykius. Dėl to, sakiau, jog tenka susirūpinti, kaip santykių porcelaną gelbėti, o ne jį dar labiau skaldyti.

Von Grundherr mėgino į tai aiškintis iš savo pusės, operuodamas tuo kad Lietuva tebebuvo karo veiksmų zonoje, kur politika turi užleisti vietą kariams.

Atsikirtau, jog Lietuvoje jokių karo veiksmų nebėra, kad tebeina ten tik miškų valymas nuo rusų dezertyrų ir raud. armijos smulkesnių nuotrupų. Šiuos veiksmus, sakiau, atlieka mūsų sukilėliai kontakte su vokiečių kariuomenės daliniais žygiavusiais per Lietuvą į rytus. Be to pridėjau, jog nuvykęs į Lietuvą galėčiau, kaip buv. gen. štabo karininkas, lengvai susitarti su vokiečių kariniais vadais ir pareiškiau apgailestavimą, kad man neleidžiama tai padaryti.

Von Grundherr dar bandė atsikalbinėti, jog jis esąs permažas žmogus, kad ką galėtų nulemti.

Jį pertraukdamas pastebėjau, jog aš nieko sau pačiam nemaldauju, bet tik norėjau pasakyti, nors tik ir telefonu, jog laikau, kad mano atžvilgiu padarytas iš vokiečių pusės aktas, prieš kurį tegaliu tik protestuoti, daro politinės žalos ir pačiam Reichui, kadangi konkrečiai parodo pasauliui, jog Reicho pažadai mažosioms tautoms Naujoje Europoje nesiderina su tikrove Lietuvos atveju. Paprasčiau, kad teiktųsi apie tuos mano pareiškimus referuoti von Ribbentropui.

-- Pamėginsiu, -- atsakė vienu žodžiu von Grundherr, ir tuo mudviejų pasikalbėjimas buvo baigtas.

Po karo paaiškėjo, jog pora dienų prieš tai tas pats von Grundherr buvo atsiuntęs vok. Karo Vadovybei sekančio turinio Užs. Rkl. M-jos instrukciją: (Mic. T120/616/249809)

-- Pol. I M per Valst. Pasekretorį. Pol. suprąšymu perteikti toliau Oberkommando der Wehrmacht sekančią pranešimą:

"Užsienių Rkl. Ministerija pagiria aktyvistinių elementų ir lietuvių, latvių ir estų gyventojų grupių bendradarbiavimą su vokiečių kariuomenės daliniais kovoję prieš Sovietų Rusiją.

"Griežtai slapta ir tik OKW orientuotės ir laikytis:

Tačiau Užs. Rkl. Ministerija prašo vengti bet kokių politinių pažadų tiems elementams ir grupėms, ir apskritai

J. GRAUDA

Naujais keliais

Demokratinės valstybės tvarkymesi, žiūrint paviršutiniškai, viskas atremta į debatus, propozicijas, balsavimus... Savo nuomonę ginti kiekvienas gali bent laišku redakcijai. Savo siekius realizuoti kiekvienas gali balsuodamas už ptikusį savo pažadais politikierių. Tačiau tai yra paviršutiniška pažiūra į demokratinės valstybės tvarkymąsi.

Vis tik jūs paimate kurį nors New York Review of Books numerį, jūs randate schemą, kaip gaminti savo rūsy Molotovo kokteilį. Ir tai nesudėtinga fabrikacija. Turėkite butelį, skudurą, gazoliną, ir jūs jau puikiai paruoštas kovai už savo nuomones. Nereikia nei debatų, nei propozicijų, nei slaptų balsavimų. Su savo Molotovo kokteiliu jūs priversite vienus jūsų bijoti, kitus kalbėti apie jus, trečius pildyti jūsų įnorių.

Vos jūs paimate į rankas Scanlan's Magazine, jūs gaunate specialias instrukcijas kaip praveisti ginkluotą sukilimą Amerikoje. Nemažiau kaip per devyniasdešimt šešius puslapius tęsiasi aprašymas su naminio karo organizatoriais. Vieni čia dėsto kaip užpulti Karo policijos būstinę, kiti dėsto, kaip sudeginti banką, tretį moko kaip mėtyti bombas universiteto rajone, ketvirtį skatina bet kuriuo atveju stvertis teroro be skrupulo.

-- Priverskime savo priešus būti dinamitą, -- ragina laisvai parduodamas demokratinės valstybės įstatymų globoje magazinas.

Viskas tai skamba atvirai. Tai yra atviro žodžio ir atviros nuomonės triumfas. Ir čia akys nejučiomis krypta į mūsų visuomenę. Argi mes neturime pakankamai nuomonių skirtumų, kuriuos sekmingai išspręstų savas pilietinis karas? Argi mes jau blogiau už amerikonus pagamintumėm Molotovo kokteilius ir plastikines bombutes?

Argi mes netinkamai pasireikštumėm gatvių kautynėse, kur vienos nuomonės broliai lietuvių kautųsi su kitos nuomonės broliais lietuvių?

Amerikiečių atviros nuomonės leidiniai -- New York Review of Books ir Scanlan's Magazine -- yra geri savo nuomonės gynimo metodų orientyrai. Kodėl pas mus vis dar tenkinamasi bekrūjais ginčais spaudoje? Laikas būtų prabilti kita gaida, laikas modernėti, kaip modernėja Amerika. Laikas eiti naujais keliais.

politinio pobūdžio pasikalbėjimų su jais".
Berlynas, 1941 m.,
birželio 28 d.
(pas.) Grundherr --

voje su Sovietais, buvo pasidaręs nebeįmanomas.
(Bus daugiau)

Šio dokumento tekstas pasako, jog Užs. Rkl. M-ja pritarė vokiečių įstaiigų ir štabų pastangoms suvilioti lietuvių, latvių ir estus aktyviai prisidėti prie kovos prieš Sovietus, tačiau be jokių politinių pažadų joms dėl tų kraštų ateities. Tai nebuvo tik šiaip sau politinis naivumas iš Vok. Užs. Rkl. M-jos politikos formuotojų pusės. Kai dėl latvių ir estų, šis vokiečių užsimojimas neliko bergždžias ir turėjo dalinio pasisekimo. Kitaip pasidarė Lietuvoje: Birželio 23 d. su kilimo laimėjimas, pilnai iššifravęs Reicho prieš tai nuslėptus piktus imperialistinius planus į mūsų kraštą, buvo lietuvių tautai vaizdžiausiai parodęs, jog abiejų pusių siekimai jau buvo griežtai išsiskyrę ir kad todėl tolimesnis bendradarbiavimas, kad ir ko-

GERIAUSIAS VEIKALAS APIE LIETUVĄ ANGLŲ KALBA, redaguotas dr. Alberto Geručio, 460 psl. Kaina 12 dol. Užsiskaitant per LNF -- 10 dol. Čekius rašyti: Lithuanian Independence Fund, Inc., 87-80 96 St., Woodhaven, N. Y. 11421.

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

Majoro Juozo Tomkaus nužudymas

V. Domeika

Liudas Dovydenas, jo parašytoje knygoje "Mes valdysim pasaulį" pasakoja apie majoro Tomkaus nužudymą, įvykusi Kauno Sunkiųjų Darbų Kalėjime. Dovydenas rašo, jog 1940 metais liepos mėn. pabaigoj, pas jį, į namus, atvyko pažįstamas asmuo ir pranešė, kad Saugumas ar NKVD sulaikė maj. Tomkų. Norėdamas užtarti maj. Tomkų -- Dovydenas buvo nuvykęs pas partijos ir NKVD pareigūnus -- Baranauską, Todęsą, Bykovą ir kitus ir su jais turėjo pasikalbėjimus. Pagal girdėtus iš tų asmenų žodžius -- Dovydenas aprašo maj. Tomkaus tardymus ir pergventus fizinius kančinius.

Tą Dovydeno "aprašymą" norėčiau papildyti ir patikslinti.

Kalbamuojų metu aš dirbau Kauno Apygardos Teisme -- Prokuroropadėjėju, be kitų pareigų -- man buvo pavesta prižiūrėti Kauno Sunkiųjų Darbų Kalėjimas. 1940 m. liepos mėn. 13 d., vidurdienio metu, istaigon paskambino Kriminalinės policijos viršininkas Vitulskis ir pasakė, jog Sniečkus nori kalbėtis su manim. Prieš tai -- Sniečkų aš buvau sutikęs ir kalbėjau du sykiu -- pirmą sykį -- kai iš kalėjimo buvo paleisti "politiniai kaliniai" ir ant-rą -- kai tame pat kalėjime vyko kalinių triukš-

mavimas ir reikalavimas išleisti juos laisvėn. Sniečkus, tuo metu ėjo Saugumo policijos viršininko pareigas.

Paėmus telefono ragelį Sniečkus man pasakė, kad Saugumo žinioj laikomas -- maj. Tomkus nusizudė ir prašė, kad einant veikiančiais istatymo nuostatais, būtų patikrintas tas nusizudymas.

Aš pažadėjau jog pavesiu, atatinamos apylinkės tardytojui, dalyvaujant prokuratūros atstovui, ištirti tą įvykį.

Kadangi maj. Tomkus buvo Saugumo žinioj, kviečiau, kad Sniečkus arba jo atstovas taip pat dalyvautų prie apžiūrėjimo.

Sniečkus man sakė, jog sąryšį su Liaudies Seimo rinkimais, jis yra labai užimtas, o todėl asmeniškai negalės dalyvauti; savo vietoj atsiųs kitą asmenį. Buvo sutarta, jog apžiūrėjimas bus daromas -- liepos 14, 8 val. ryto.

Po to pasikalbėjimo aš paskambinau Apylinkės tardytojui, rodos, Kriaučeliūnui ir, iš Panevėžio atsikėlusiam, Prokuroropadėjėju, -- prašydamas, kad jie nurodytu laiką, atvyktų kalėjimui, tikslu nustatyti vieno suimtojo mirties priežastį.

Kaune aš gyvenau Karo Ligoninės g-vėj, inž. Pauliukonio namu, kur, iš pastarojo, nuomojau

vieną kambariuką. Apie 3 ar 4 savaites prieš tą įvykį Pauliukonių buvau pakviestas "arbatėlei", kurioj, be kitų, dalyvavo maj. Tomkus su žmona ir vaikais. Tik tą vieną sykį aš susitikau ir kalbėjau si Tomku; jo žmoną ir vaikus mačiau ir kalbėjau si dar kelis kartus. Dėl tos priežasties aš vengiau oficialiai dalyvauti tame apžiūrėjime.

Kitą dieną t.y. liepos 14 d. dar prieš 8 val. aš nuvykau kalėjimo raštinių. Ten radau ir susipažinau su naujai paskirtu kalėjimo viršininku Kučinsku. Išsikalbėjus, pastarasis man pasiskakė, kad tarnaujant kariuomenėj už komunistinę veiklą buvo nubautas mirties bausmė. Tabausmė buvo pakeista -- kalleti iki gyvos galvos ir tik bolševikų kariuomenėj įgyjavus, buvo paleistas iš Kauno kalėjimo. Man Kučinskas skundėsi, jog jam nepatinka kalėjimo viršininko pareigos; partijos vadovai verčia atleisti gerus tarnautojus, jam esą gaila, kur tie atleistieji, o ypatinai su šeimomis, gaus darbą ir pragyvenimą. Man Kučinskas paliko protingo ir teisingo asmens išpūdį; jis nebijojo pakritikuoti naujus potvarkius, kurie, jo supratimu, buvo negerai -- pav. kalėjimo langų užkalinimas.

Skirtu laiku t.y. 8 val. rytą atvyko tardytojas, gydytojas, prokuroro padėjėjas ir saugumo atstovas ir tada Kučinskas mus visus nuvedė į taip vadinamą rūsi ir čia, atidaręs vienos kameros duris, parodė ant grindų gulintį Tomkaus lavoną. Lavonas buvo su normaliai apsiirengusio asmens drabužiais. Žin gaidumo dėliai pažvelgiau į Tomkaus veidą, bet nepastebėjau jokių mušimo žymių. Palikęs tardytoją su kitais daryti apžiūrėjimą, aš ir Kučinskas atgalėjome į raštines. Prie sekamos kameros sustojęs Kučinskas atidarė kameros langelį ir kvietė pažiūrėti tenai laikomus -- Skučą ir Povilaitį; iš tolo mačiau vieno asmens siluetą. Pagal surašytą aktą J. Tomkus patsai nusizudė.

Pagal buusią tvarką apie visus svarbesnius įvykius buvo pranešinėjama Teisingumo Ministerijai; apie Maj. Tomkaus mirtį aš paskambinau ir pranešiau Teisingumo ministeriui P. Pakarkliui, kuris, savo ruožtu, žadėjo pranešti Paleckui.

Tą pačią liepos 14 d. sutikau, šenus savo pažįstamą Č. Liutiką, kuris Liaudies Vyriausybės buvo paskirtas Šiaulių ap. viršininku ir K. Korsaką -- Šiauliuose leidžiamo žurnalo "Kultura" faktinį redaktorių. Išsikalbėjus, aš jiems taip pat pasakiau apie maj. Tomkaus mirtį.

Vadinasi liepos 13 ir 14 d. apie maj. Tomkaus mirtį žinojo Paleckis,

Chicago skautų Lituanicos tunto, turinčio 353 narius, vadija, balandžio 18 sueigoje su LSS Tarybos pirm, vs A. Saulaičiu ir LSB vyr. sk. vs P. Moliu.

Pakarklis, Sniečkus, Korsakas ir kiti. Keistoka, jog toji žinia pasiekė Dovydeną tik už kelių savaičių.

Niekada nesu matęs ar sutikęs Dovydeno, o todėl negaliu nieko teigti apie jo santykius su "tuometiniais valdovais"; 1940 m. rudenį girdėjau gandus, kad Dovydenas "lengviau" priima iš kitų vietovių atleistusius tarnautojus.

Bet nutylėjimas maj. Tomkaus mirties parodo, kad tuometinėse viršūnėse jau viešpatavo bolševikinis nepasitikėjimas vienas kitu. Maj. Tomkus buvo sulaikytas liepos 11 rytą pirmojo masyvaus areštų metu.

Dalis tų sulaikytųjų buvo tiesiog siunčiami į kalėjimą, o kita dalis į Saugumo Rūmus, kur po apklausinėjimo, buvo paliekami vietoj arba per siunčiami kalėjimui. Ar maj. Tomkus buvo siunčiamas tiesiog į kalėjimą -- nebuvo galima nustatyti; jo patalpinimas kalėjimui yra užregistruotas "11 liepos" -- ne nurodant valandos.

Maj. Tomkaus lavonas buvo rastas pirmo aukšto, taip vadinamo rūsiu, kameroj; gretimoj kameroje buvo laikomas Skučas ir Povilaitis.

Toje kalėjimo dalyje, iki tol, niekas tardymo nedarydavo; esant reikalui, suimtieji buvo vedami į atskirą kambarį arba į Saugumo Rūmus; NKVD pareigūnai tardymą dar nedarydavo kalėjimo patalpose ir tenai dar nebuvo kankinimo kambario su įvairiom priemonėmis.

Saugume jau dirbo bolševikų pastatyti, nauji valdininkai, jiems talpininkaudavo NKVD pareigūnai; vienas iš tų naujų valdininkų buvo žymus sadistas Razauskas; prie jo dirbo kelios žydėkaitės bei rusaitės; jų skaičiuje -- Kauno Apygardos Teismo sekretoriaus padėjėja -- Kaselienė. Toji grupė pasireiškė ypatingu žiaurumu; mušdavo sulaikytuosius, spardydavo juos, kardavo, degindavo, apipildavo karštu vandeniu, mušdavo ir spardydavo į lyties organus ir t.t. Ar maj. Tomkus buvo tardomas tos grupės -- nežinia, jei buvo, tai tas turėjo vykti ne kalėjime, bet Saugumo patalpose. Kadangi nuo maj. Tomkaus sulaikymo iki jo mirties praėjo tik dvi

paros ir kelios valandos tai ir jo apklausinėjimas, jei jis buvo daromas Saugume, negalėjo būti ilgas.

Kai Laikinosios Vyriausybės paskelbtu, radijo bangomis įsakymu grįžome eiti savo pareigas aš prašiau Svarbesnių bylų tardytoją M. Krygerį padaryti tyrimą dėl maj. Tomkaus mirties.

Pastarasis išaiškino, jog maj. Tomkaus lavonas tebėra laikomas Anatomikume, prof. Žilinskio asistentės gyd. Dobrovalskaitės, kilusios iš Radviliškio žinioj ir priežiūroj.

Buvo apklausinėta gyd. Dobrovalskaitė. Iš padaryto tyrinėjimo tardytojas M. Krygeris nerado jokių davinių, kad maj. Tomkus būtų buvęs kitų nužudytas. Iš to seka, jog maj. Tomkus patsai nutraukė savo gyvybės siūlą.

Kaip mes turime vadinti šį maj. Tomkaus veiksmą?

Čia reikia priimti dėmesin lietuvių partizano, kovojančio už savo krašto laisvę, veiksmą kai jis prieš apsuptas,

norėdamas apsaugoti draugus, paleidžia granatą ir patsai susisprogdina.

Tokioje buklėje buvo maj. Tomkus. Tokiu savo pasiaukojimu maj. Tomkus išsaugojo žmonos ir vaikų gyvybę, apsaugojo savo, kaip kari-ninko ir lietuvių inteligento vardą ir garbę.

Todėl aš manau, pagal plačią juridinę prasmę, galima sakyti, jog maj. Tomkus, kovoje su bolševikiniais pavergėjais, dėka sudarytų klasi-tingų sąlygų, pastarųjų buvo nužudytas.

MALE

OWNER-OPERATORS WANTED

If you have a late model tandem tractor and experience in interstate operation, join our growing company covering the Eastern and Middle U. S. Company trailers. Union scale. Paid benefits. Apply to: ST. LOUIS FREIGHT LINES, U.S. 20, 1/4 Mile West of Route 421, Michigan City, Indiana, or Call (219) 874-6271. (20-34)

WANTED

TRUCK SPRING FITTER AND FURNACE MAN

Steady work. WHEELING SPRING SERVICE CO. 23rd & Main St. Wheeling, West Virginia 26003. 304-2330570 (33-37)

Rita Balytė

Mažasis žvejys

Saulės spinduliai, prasiskverbę pro langų užuolaidų plyšį, glostė Antanuko veidą. Jis nubudo ir klauso. Virtuvėje girdi jis mamos pašnekėsį su dėde Deveikiu, pašoka iš lovos ir tekinas pasileidžia pas juos.

-- O! Dėde Juozapai, aš laukiau, laukiau visą laiką tavęs atvažiuojant!

-- Nu, va, matai, Antanuk, ir sulaukėi. Aš jau ir čia! Kai pavalgysi pusryčių, eisime žuvalti, -- sako dėdė.

Antanuko akys sušvytėjo džiaugsmu. Išgėręs puoduką šilto pieno su bulkute ir, padėkojęs mamai už skanumynus, jis tempia dėdės ranką link durų.

Po valandėlės abudu buvo prie ežero. O koks gražumas! Žali laukai išsitiesę saulėje, o už ežero mėlynuoja miškas. Šiapus ežero, pakrantėje, pasvirę medžiai savo šakas mirko vandenyje.

Dėdė pastumia nuo kranto valtį, ir netrukus abu atsiduria viduryje ežero. Antanėlis jaučiasi kaip rojuje. Uždėjęs slieką ant kabliuko, dėdė meta meškerę į vandenį.

-- Vargšas sliekiukas, -- pagalvojė Antanukas ir giliai atsidūsta.

Po valandėlės kibire šokinėja ir blaškosi keleta žuvų.

-- Na, gana šiai dienai, -- sako dėdė, ir abu pradeda irtis į krantą.

Antanėlis sėdi ir nenuleidžia akių nuo žuvyčių. Jos spurda, žiopčioja, o kai kurios vos bejudžia.

-- Dėde, kodėl ši žuvytė jau nebejudžia?

-- Ji miršta, -- sako dėdė, ir Antanukui suskausta širdelė.

-- Gal žuvytės mama venkė ežere, gal jos broliukai ir sesutės niekur negalėjo jos surasti? .. -- sunkios mintys vis labiau ima slėgti jo galvytę.

Kai pasiekė namus, jau kibire nė viena žuvytė nebespurdėjo, ir Antanukas tylus ir susimąstęs nuėjo į savo kambarį.

Po kiek laiko jis išgirdo virtuvėje kažką čirskant. Suprato, kad tai žuvytės, ir dar daugiau suskaudo jam širdelę.

-- Antanuk, eikš valgyt! -- išgirdo motinos balsą. -- Ar girdi?

-- Aš dar nealkanas! Ir pilviukas man truputį skauda... -- sako Antanukas, ir jam pašidaro taip liūdna, kad jis pro duris ašarotomis akimis išbėga į sodą.

Antibendruomeniškumo bendruomeninkų beiėškant (14)

Dr. A. Butkus

BENDRUOMENĖS SAMPRATA

Tėviškės Žiburių 1967 balandžio 1 d. vedamajame A. Rinkūnas tiksliai pastebi, kad normaliose sąlygose tautos ir tautinės bendruomenės sampratos yra labai artimos sąvokos, nes kiekvienas tautietis vienaip ar kitaip yra tautinės bendruomenės narys. Už tautinės bendruomenės ribų išskiriami tik jos priešai. Pritariu A. Rinkūnui, kad šitokios lietuvių bendruomenės sampratos išsivijimo nebepakanka, nes valstybės neteikė, neturime ir valdomųjų bei reprezentuojančių jos organų.

Šią padėtį tiksliai suprato Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, 1949 metais pa-

skelbdamas Lietuvių Chartą ir tuopadėdamas pagrindą Pasaulio Lietuvių Bendruomenės sukūrimui.

Vliko sukurtos ir visų trijų PLB seimų patvirtintos PLB Konstitucijos antrame paragrafe yra išsakiami pabrėžiami: "Kiekvieno krašto Lietuvių Bendruomenė tvarkosi pagal jos priimtą statutą, prisiimdama prie "vietos sąlygų".

Drauge su A. Rinkūnu apgailestauju, kad: "Pradėjus PLB kūrimą kraštuose, kai kur buvo pasukbėta, ne visur buvo paisomos tos "vietos sąlygos". Iš to ilgainiui kai kurių kraštų bendruomeninis judėjimas pateko į sunkumus".

mas pateko į sunkumus".

VIETINIŲ SĄLYGŲ NEPAISYMAS JAV -- BENDRUOMENĖJE

Kraštų bendruomeniniam judėjime A. R., išžiūrė du pagrindinius nukrypimus: 1. Susiaurintos Bendruomenės samprata ir 2. Palaidos balos samprata, arba LB organams tautinėje reprezentacijoje pirmos vietos nepripažinimas.

Prie pirmojo nukrypimo A. R. priskiria kai kuriuos tautiečius JAV-se, "kurie samprotuoja jog Bendruomenė yra tik viena iš daugelio eilinių organizacijų, kuri turėtų įstoti į ALTą ir pagal savo svorį jame užimti kuklią vietą". Pritariu A. Rinkūnui minčiai kad Bendruomenė neturėtų būti viena iš organizacijų. Dalinių organizacijų ir taip labai apstu. Ypatinai JAV-se. Liūdnas, tačiau ne užginčijamas faktas yra tas, kad Lietuvių Bendruomenė JAV-se nepavyko formaliai apjungti visų lietuvių. (Plačiau žiūr. Antibendruomeniškumo bendruomenininkų beiėškant -- A.B.B. Nr. 2, Dirva, gruodžio 2, 1970)

Dvidešimties metų perspektyvoje aiškiai matosi, kad jos kūrimosi metu JAV-se nebuvo atsižvelgta į Vietinės Sąlygas, kurias, kaip minėjau, aiškiai pabrėžia PLB Konstitucija. Dar daugiau. Šių vietinių sąlygų nepaisymas ir atsiradusios kai kurių bendruomenininkų tarpe asmeninės ambicijos bei "valdžios", arba bent kontroliuojamos įtakos beatodairiškas siekimas, jau šiandien privedė prie to, kad susidarė dvi tarp savęs visai nesusikalbančios bendruomenės ir didelė dalis tautiečių, stovinčių nuosalyje.

Ir lietuviškos veiklos JAV-se tautiečiai siubulinga sparta traukiasi daugiausia dėl to, kad: 1. Vienoje pusėje "draugai" - sukalbininkai laiko Lietuvių Bendruomenę savo monopoliumi. (Apie juos plačiau žiūr. Antibendruomenininkų serijoje, sausio-vasario Dirvoje). 2. Antroje grupėje dalis "altininkų" pa-

Lietuvių Tautinių Namų Chicagoje grupė narių su metinio susirinkimo, įvykusio balandžio 3 d., pietų programos vadovu Vytautu Kasnėnu. Sėdi A. Šulaitienė. Stovi iš kairės: G. Biskis, J. Šulaitis, arch. E. Masiulis ir V. Kasnėnas.

neigia LB egzistenciją JAV-se VLIKo priimtos PLB Konstitucijos prasme.

VISUOTINUMO MANDATO NEĮMANOMA IŠREIKALAUTI

Prieš metus rašiau Dirvoje apie Lietuvių Bendruomenės pagrindinį tikslą -- atstovavimą ir rūpinimąsi visų išsivijusių lietuvių bendrųjų reikalų. Tuomet pabrėžiau, kad ši mandatą organizuota LB tegali savintis tik gavusi išsivijos lietuvių visuotinę pritarimą. Visuotinio mandato nei organizuota taja LB-nei nėra likimo dovana -- ji reikia užsitarnauti. Šio mandato patikėjimas bei jo naudojimas nesiremia jokia fizine galia, o tik moraliniu pritarimu, išsivijusių lietuvių bendrųjų reikalų supratimu. Toks gera valia paremtas pritarimas neabejotinai tamprai rišasi su aukštos kokybės ir idealistine veikla. Bendruomenininkams neužtenka vien apie tai kalbėti. Neužtenka akcentuoti, kad LB-nėje nėra vietos politinėms partijoms, ar kitokiems susigrupavimams. Neužtenka tvirtinti, kad joje reikiama individualiai. Visa tai reikia parodyti praktiškai veikloje ir taip pat parodyti patraukliu ir patikintinu pavyzdžiu. Tas, deja ne visur parodoma.

(Bus daugiau)

STEEL BROKERS WANTED
round trips, points between Michigan and Northeast Ohio. Must be able to pass ICC physical. Owner operators, permanent leased.
WHITE STAR TRUCKING INC.
Call 216-456-0026 ask for Mr. DiPerna
An Equal Opportunity Employer (30-36)

VELYKAS ŠVENTĖME MIAMI BEACH

Šių metų Velykų šventės nutarėme sutikti ir praleisti Floridoje Miami Beach, ponų Jazbučių vasarvietėje "Mary Annette Motel", 8910 Collins Ave.

Kelonė iš Clevelando automobilu užtruko valandas laiko ir padarė kelio 1399 mylias. Didijį penktadienį, 2 val. po pietų pasiekė ponų Jazbučių namus, kuriuose buvo užprašytas Velykų švenčių vasarajimui butas.

Ponų Jazbučių namai tarytum lietuvių namai, nes atvykstantieji į Miami Beach stengiasi patekti į juos, jei tik yra laisvų vietų, jei nebuvo rezervavę prieš atvykstant. Ir šių Velykų švenčių laikotarpyje čia atostogavo šie lietuviai: Vladas Adamavičius su žmona ir sūnumi iš New Jersey, Vytautas Augustinas iš New Yorko, Prudencija Bičkienė iš Chicago, Petras Brechmanas su žmona iš Toronto, kun. Petras Dagys iš New Yorko, Augustinas Kuolas su žmona iš Toronto, dr. Liuda Kuolaitė iš Toronto, dr. Sigitas Kazlauskas su žmona iš Toronto, Jokūbas Kregždė su žmona iš Chicago, Petras Kaušas su dukra iš Chicago, Antanas Matulaitis su žmona ir trimis vaikais iš New Jersey, Lionginas Leknickas su žmona ir sūnum Mindaugu iš Clevelando, Antanas Petrauskas su žmona iš Detroito, Valerija Stadalnikienė iš Stamfordfordo, Conn., dr. V. Vileišis su žmona ir dukra iš Chicago.

Šeimininkai Jazbučiai, d. šeštadienį, pasiūlė Velykos pietauti visiems kartu prie bendro stalo. Visi sutiko. Buvo užsakyta tiek kėpsnių, kiek buvo lietuvių tuose namuose. Kieme buvo paruoštas stalas prie kurio visi pietautojai sutilpo. Ponia Jazbutienė lauko pečiūje ant įkaitusių anglių dėjo kėpsnius ir iškepusi dalino pietautojams, kurie skaniai ir socialiai pavalgė ir kavute užgėrė dalindamiesi Velykų švenčių išpūdziais.

Velykų dienos vakare Miami Beach Lietuvių Klube buvo surengtas pavasarinis pobūvis, visiems laisvas įėjimas, muzikai -- džiašui grojant susirinkusieji galėjo smagiai pasišokti, alkanai ir ištroškę bufete galėjo gauti užkandžių pasisotinti ir stipresnių gerimų, po gavėnios baigimo atsigaivinti. Susirinko gan gausiai ir visų nuotaika buvo gera, susitiko senus pažįstamus suvažiavusius iš įvairių vietovių bei užmegstos naujos pažintys.

Oras Miami Beach pasi-taikė labai geras: dienos saulėtos ir šiltos, tad mau-

dytis vandenyne buvo smagu, neprasčiau ir paplūdimyje karštam smėlyje pagulėti, saulės spindulių vonias priimti. Naktimis miegoti puiku -- nešilta ir nešalta. Tačiau vietiniai gyventojai dejuoja, kad beveik pusmetis kaip nėra lietaus: žolė parudavusi ir kenčia medžiai.

Pirmadienio vakare Lietuvių Klube VLIKo pirm. dr. K. Valiūnas davė išsamų pranešimą apie Brazilinkų, Simo Kudirkos ir Simo Kaičio bylas. Dalyvavę pranešime, nesigailėjo atvykę ir išklause puikų pranešimą.

Aukščiau išvardinti vasarotojai pp. Jazbučių namuose nesitenkino pasimaudyti ir poilsiu, dėl kurių iš tolimų vietovių buvo suvažiavę, lankė ir įdomesnes vietas. Vakaraus ponios surengdavo moterų seklyčias su užkandžiais ir arbata. Pakviesdavo į arbates ir vyrus. Pasidalindavo įdomesniais dienos politinėmis bėgamomis žiniomis. Ten pastebėti, kad į pp. Jazbučių namus atsiunčiama gausiai lietuvių spaudos: Dirva, Draugas, Darbininkas, Tėviškės Žiburiai ir kt., kuri padedama namų verandoje ir vasarotojai laisvai gali pasiskaityti.

(II)

• Lietuvių Fondo metinis suvažiavimas šaukiamas š. m. birželio 5, šeštadienį, 10 v. r. Jaunimo Centre, 5620 So. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636, tel. (312) PR 8-7227. Registracijos pradžia 9 v. r. LF nariai kviečiami dalyvauti.

• Rytinio Amerikos Pakraščio Lietuvių Fondo konferencija įvyksta š. m. gegužės 15 New York International Hotel, Kennedy International Airport, Jamaica, L. I., N. Y. 11430, telef. (212) 995-9000. Registracija 10-11 v. r.

• Los Angeles LB apyl. išleido savo biuletinį "Los Angeles Bendruomenės žinias" nr. 1. Jame gausu įvairių vietos kolonijai lietuvių žinių ir pranešimų. Išėjo 1,000 egz. tiražu. Biuletinio antraštę suprojektavo arch. V. Radvenis, spausdino P. Jasiukonis. Redaktorius: E. N. Radvenis, 1118 N. Coronado Terr. Los Angeles, Calif. 90026.

Skaitykit ir platinkit DIRVĄ

NEEDED
TRACTOR OWNER
OPERATORS
PULL LOADS LOUISVILLE KENTUCKY, TO NEW JERSEY OR PHILADELPHIA, PA., AREA OR TO NEW ENGLAND.
216-769-3033

(33-35)

IŠKILMINGAS KONCERTAS

Dr. Jokūbo Stuko vadovaujamos "Lietuvių Atsiminimo" radijo valandos 30 metų sukakties proga, balandžio 24 d., Elizabeth, N.J. įvyko puikus koncertas.

Meninė programą sudarė dvi daly: pirmiausia buvo išpildyti lietuvių kompozitorių originalios ir liaudies sukomponuotos dainos, o antroje dalyje ištraukos iš operų.

Koncertą pradėjo solistė soprano spinto Prudencija Bičkienė, atlikdama Tallat-Kelpšos "Mano sieloi šiandien šventė"; Vlodo Jakubėno, "Gėlės iš šieno"; Stasio Gailevičiaus, "Oi laukiau, laukiau". Nuo pat įžengimo į sceną, publika pajuto kažką nepaprasto. Jos artistinė poza, simpatinga veido išraiška dar nepradėjus dainuoti, klausytojus paveikė.

Antras solistas tenoras Liūdas Stukas savo programos dalyje davė Broniaus Budriūno "Šauksmas"; Jono Čižausko "Myliu tavę", Al. Kačanausko "Patekėk aušrine".

Sekanti dainininkė mezzosopranas Ona Pliuškonienė, Juozės Augaitytės auklėtinė, pasirodė su Al. Kačanausko, "Vai gražu", "Pavasaris" ir V. Jurgučio "Čia Lietuva".

Ketvirtas iš eilės buvo debutantas baritonas Kazys Yakutis. Jo dainavimo būdas bei vaidyba daug kam buvo staigmena. Jis atliko J. Gruodžio tris kūrinius, "Visur tylą", "Rūta", "Rugėlės".

Po pertraukos Pr. Bičkienė su K. Yakučiu žmones pajuokino pademonstruodami Mozarto "Duok ranką man, brangioji"... iš operos "Don Giovanni".

Liūdas Stukas išpildė "Žvaigždės švietė" iš operos "Tosca", Puccini ir O kur? iš operos "Eugenijus Oneginas". Bisui padainavo "Eglė žalčių karalienė", Al. Kačanausko. Čia jis parodė savo talentą. Jautėsi arių charakteris, kūrinių dvasia išpildymo eigoje.

Ona Pliuškonienė atliko O Don Fatale, iš ope

ros "Don Carlo", Verdi ir Mano siela kenčia iš operos "Samson ir Dalila", Saint-Saens, o bisui padainavo, Aš bijau pasakyti, A. Vanagačio.

Kazys Yakutis, šiuo kartu pasirodė su dviem arijom: Laimingo vedybinio gyvenimo vaizdelis, iš operos "Rita", Donizetti ir Alla vita che t'arride iš opros "Kaukių Balis", Verdi. Čia jo humoristika buvo vietoj, sulgy muzikos išraiška. Šioj srity turigabumų ir jam tinka šis komiško tipo vaidmuo. Bisui padainavo "Stasys", A. Vanagačio su vaidybos pagalba, dėl aiškesnio ryškumo.

Pabaigoj iškilioji Prudencija Bičkienė išpildė dar dvi arijas: Nežinau kas esu? iš operos "Le Nozze di Figaro", Mozarto ir Mielas tėveli iš operos "Gianni Schicchi", Puccini. Jos imponuojanti laikyšana ir meniška interpretacija bei balso technika tvirtina esančią tikrai dainos meno artistę. Finale Bičkienė su Stuku dar davė duetą iš operos "Tosca", Puccini.

Gaila, kad neišnaudota proga padainuoti kvartetą.

Programos vedėjavo menininkė Irena Vebaitienė, kuri yra nepažinoma, gerai mokanti programas pravesti.

Prie fortepijono buvo William Sowerwine. Kaip arių akompanistas jis yra perfect, bet lietuviškoms dainoms trūko to dainos dvasios jausmo bei būdo. Kodėl tu rėdami savų muzikų - pianistų kviečiame svektinčius į lietuviškas sales, mokame dvigubą pinigą vien dėl asmeniško rengėjų išskaičiavimų.

Bendrai koncertas laikytinas visais atžvilgiais puikiai pavykusiu ir reikšmingu, retu įvykiu mūsų padangėj, nes toks gausus visuomenės atsilankymas į šį jubiliejinį rengimą parodė, kad dr. Jokūbo Stuko lietuvių kultūros misiją labai įvertina, kaip rėmėtaip ir toliau remis visomis išgalėmis.

J.St.

PRENUMERUOKIME DIRVĄ!

DIRVA,
6907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio 44103

Prašau siųsti Dirvą 1 metams (1/2 metų) šiuo adresu

Dirvos prenumerata 1 metams — 13 dol., 1/2 metų 7 dol.

Ta proga jungiu Dirvai auką ..... dol.

Parašas .....

Adresas .....

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

KULTŪRINIO DARŽELIO NARIŲ SUSIRINKIMAS

Gegužės 9 dieną, tuoj po lietuviškų mišių Šv. Jurgio mokyklos patalpose šaukiamas Lietuvių Kultūrinio Darželio narių susirinkimas. Kviečiame taip pat visų lietuvių organizacijų atstovus ir visus lietuivius, kuriems šis darželis nors kiek rūpi. Bus padarytas svarbus pranešimas darželio likimo klausimu, todėl visus prašome dalyvauti.

R. Premeneckienė
Liet. Kult. Darželio atstovė

NAUJAS ŠIMTININKAS

Feleksas Mackus, teisininkas, įstojo į Vilties draugiją su 100 dol. įnašu. Naująjį šimtininką sveikiname.

KANADOS JAUNIMO KONCERTAS CLEVELANDE

Toronto ansamblis, jau spėjęs su koncertais apskrieti visas didžiasias lietuvių kolonijas, gegužės mėn. 8 d., šeštadienį atvyksta į Clevelandą ir šv. Jurgio parapijos salėje duos dainų, birbynių, skudučių, kanklių ir tautinių šokių koncertą.

Toronto ansamblis **Birbynė** yra grynai jaunimo meno junginys: jam vadovauja Lietuvoje gimusi, bet svetimijoje žemėje išaugusi muzikė Dalia Skrinškaitė-Viskontienė ir ansamblių sudaro 80 Kanadoje gimę iš ankstyvesnės ir naujosios emigracijos lietuvių tėvų moksleiviai ir studentai.

Koncerto pradžia 7:30 val. vak.

Ansamblio vadovė
DALIA VISKONTIENĖ

Koncertą rengia Vysk. M. Valančiaus lituanistinės mokyklos tėvų komitetas, kurį sudaro V. Palūnas, E. Alšėnienė, L. Nagevičienė, R. Mickevičienė, Br. Mainelienė ir V. Rociūnas.

Bilietai kainos 3, 2 ir 1 dol. Dėl rezervacijos prašoma kreiptis į Tėvų komiteto narius.

Po koncerto veiks bufetas, šokiams gros Akrono gimnazijos kapela.

Clevelando lietuviai kviečiami koncerte dalyvauti.

AUKOS ČIURLIONIO IŠVYKAI

Čiurlionio Ansamblio išvykos į Pietų Ameriką vykdomasis komitetas, skelbdamas rėmėjų sąrašą, nuoširdžiai dėkoja visiems, kurie išvykai parėmusiems ir kviečia visus lietuivius prisidėti prie taip didelio Čiurlionio Ansamblio ryžto dainos menui gaivinti lietuvių dvasią ir garsinti Lietuvos ir lietuvių vardą Pietų Amerikoje.

TREČIAS RĖMĖJŲ SĄRAŠAS

Po 20 dol.
V. Čepukaitis ir Ona Lasnik.
Po 15 dol.
Vyto Rack ir Vytautas Mazoliauskas.
Po 12 dol.
Gediminas Butkus, Gelažius, Pijus Nasvytis, Eugene Šilgalis, Vaclovas Valys.
Po 10 dol.
Andrius ir Elena Bridžius, dr. Waldemar Bergen, Thomas Čiurlionis, Petras Čigas, Jonas

VISI CLEVELANDO LIETUVIAI KVIEČIAMSI Į TORONTO BIRBYNĖS KONCERTĄ

Dainos, tautiniai šokiai, kanklės, skudučiai, birbynės. Dalyvauja 80 Kanados liet. moksleivių ir studentų.

1971 m. gegužės 8 d., šeštadienį, 7:30 val. vak.

Šv. Jurgio parapijos saleje.

Bilietai po 3, 2 ir 1 dol. rezervuojami pas rengėjus — Vysk. M. Valančiaus Mokyklos Tėvų Komiteto narius: E. Alšėnienę, L. Nagevičienę, A. Neimaniene, Br. Mainelienę, V. Palūną ir V. Rociūną.

Po koncerto šokiai — grojant AKRONO MOKSLEIVIŲ ORKESTRU. Veiks bufetas.

TEVŲ KOMITETAS

filatelijos kampilis

(5)

ANTANAS BERNOTAS

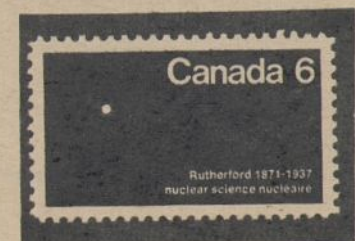
IZRAELIS išleido trijų pašto ženklų seriją paminėti: Cameri Teatrui, Inbal Baletui, Tautinei Operai, Pastarąjį čia dedame. Pašto ženklą parodyta scena iš Saint-Saens operos "Samsonas ir Dalila". Ta prancūzų kompozitoriaus opera, kuriai žodžius parašė Ferdinand Lemaire, vyksta 12 amž. prieš Kristų Gazos mieste, kurį tada valdė filistinai ir buvo pavergę žydus. Žydai, vadovaujant stipriuoliui Samsonui, sukiulo ir, gal būtų nugalėję filistinų, jei ne jų vaidilutė gražuolė Dalila, kuri suviliojo Samsoną ir nykirpo jo ilgusiuosiu plaukus -- jo galios šaltinį. Po to žydai buvo nugalėti, ir Samsonas paskutinę akimirka, Dievo padedamas, spėjo sugriauti filistinų šventyklą, išversdamas jos kolonas, kur ir jis pats žuvo.

Charles Camille Saint-Saens (1835-1921) parašė įvairių muzikos kūrinių ir kelias operas, pasižymintis lengva muzika, kaip tai: Henry VIII, Prosperpine, Phryné ir Samsonas ir Dalila.

KANADA išleido šiuos naujus pašto ženklus: 1. Kovo 24 d. -- 6 centų p. ženklą, kuriuo pagerbiamas atominis mokslininkas Ernest Rutherford, Piesinis -- spinduliuojantis atomas.

Sir Ernest Rutherford (1871-1937) gimė Nelsone, Naujoje Zelandijoje, Vėliau studijavo Anglijoje, Cambridge universitete, 1898 m. atvyko į Kanadą ir buvo fizikos profesorius McGill universitete Montrealyje, o nuo 1907 m. profesoriavo Manchesterio universitete Anglijoje. Kitų talkinamas, Rutherford išvystė teoriją apie atomą ir pravedė atomo skaldymą. Sudarė atomo fizikos formules. Jo vardu rutherford buvo pavadintas radioaktyvumo vienetas. Už savo mokslinius darbus 1908 m. gavo Nobelio fizikos premiją, buvo pakeltas į Sir ir 1st Baron of Nelson titulus. Parašė kelis veikalus iš fizikos srities.

2. Balandžio 14 d. išleistas 6 centų pašto ženklas su klevo sėklomis, vardu "Pavasaris". Kaip žinia, Kanadoje auga labai daug klevų ir klevo lapas yra tapęs tautiniu simboliu. Kle-

vo lapas randamas ant daugelio pašto ženklų jau nuo senų laikų, jis randamas ant laikinių monetų ir popierinių pinigų, ant įvairių akcizo bei mokestinių ženklų, o prieš kelis metus paimta nauja Kanados vėliava, kurios viduryje tarp dviejų verti-

vo lapas randamas ant daugelio pašto ženklų jau nuo senų laikų, jis randamas ant laikinių monetų ir popierinių pinigų, ant įvairių akcizo bei mokestinių ženklų, o prieš kelis metus paimta nauja Kanados vėliava, kurios viduryje tarp dviejų verti-

kalinių raudonų juostų -- klevo lapas ant balto pagrindo. Klevo medis tinkamas gaminti baldams ir įvairiems įrankiams, o pavasarį Kanados gyventojai iš jo leidžia sulą, iš kurios daromas sirupas ir kaikur cukrus. Skaičiuojama, kad Kanados gyventojai per metus pasidaro už virš 10 milijonų dolerių sirupo ir cukraus. Dabar Kanados paštas nusistatė pavaizduoti klevo medį keturiuose metų laikuose. Šis ir yra pirmasis serijos ženklas: dvi sparnuotos klevo sėklos, nukritusios žolėje, iš kurių išdygs jauni medeliai.

LENKIJA išleido puikią 8 p. ženklų seriją su jos senosiomis istorinėmis pilimis. Čia dedame tos serijos 3,40 zlotų p. ženklą su Kwidzyn pilimi.

Kwidzyn, tai žinomas Marienwerder ("Marijos sala"), vokiečių kryžiuočių ordino įkurtas senprūsų pamedėnų žemės 1233 m. prie Liebės upelio, dešiniojo Vyslos intako, 38 kilometrai į pietus nuo taip pat labai garsios Marienburgo pilies. 1236 m. Marienwerderis gavo Kulmo miesto teises. Nuo 1254 m. priklausė Pamedės vyskupams, kurie ten pastatė puikią Šv. Marijos - Šv. Jono katedrą. Katedra, prisiliejusi prie

pilies, ir yra nepaprastai puikus gotikinės statybos pavyzdys, kaip išorės, taip ir vidaus įrengimais. 1400 m. čia lankėsi Ona Vytautienė su Vytauto Didžiojo broliu Žygimantu ir daugeliu palydovų ir meldėsi prie palaimintosios Daratos kapo, kuri gyveno prie katedros ir ten palaidota. Po ordino likvidacijos, Marienwerderį perėmė hercogas Albrechtas. 1772 m. miestas paverstas Vakarų Prūsijos administraciniu centru. Miestas iki II Pas. karo pabaigos priklausė Vokietijai, 1945 m. miestą, kaip ir visą kraštą, užėmė rusai ir jį perleido Lenkijai. 1939 m. mieste gyveno 20,000 gyventojų. Per karą apie 40% miesto buvo sunaikinta. Šiuo metu kapitulos pilijje yra lenkų vievnuolynas.

DETROIT

NAUJI LIETUVIŲ FONDO NARIAI

Nuo metų pradžios iki kovo 1 d. į Lietuvų Fondą įstojo šie nariai: su \$100.00 įnašu: Jonas Acus, Gražina ir Viktoras Ankai, Eugenija ir Motiejus Bogutai, Elžbieta ir Aleksas Jodinskai, Konstancija ir Vladas Kartanai, Valerija ir Konstantinas Kondratiai, Jonas Maršalkovičius, Aldona ir Kazys Stašaičiai, Ona ir Rapolas Valadkai, Danutė ir Alfonsas Velavičiai ir Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjunga JAV ir Kanadoje.

Lietuvių Fondo nariai padidino savo įnašus: iki \$100.00 Jonas Bartkus, iki \$200.00 Eugenija ir Albinas Šatraičiai, iki \$300.00 John Bražauskas. Pasižadėjo padidinti iki \$300.00 Jurgis Mitkus.

Giminės bei draugai Lietuvių Fonde įamžino mirusiuosius: su \$100.00 Vytautą Dirmeitį — motina Stefanija Pilkienė, L. K. K. savanorį Viktorą Kriščiūnevičių — sūnus kunigas klebonas Viktoras Kriščiūnevičius, Oną Kondratienę — marti Valerija ir sūnus Kondratiai.

Pranciška Plechavičiūtė-Balandienė įnašus už Konstanciją Plechavičienę padidino iki \$300.00.

Giminės ir draugai prof. dr. Praną Padalį Lietuvii Londe įamžino su \$205.00.

Detroito Lietuvių Fondas turi 205 narius su \$42,762 įnašu. L. F. vėjus Detroito baigsis spalio-lapkričio mėn. dailininko Jurgio Juodžio meno paroda. (ag)

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

6835 Superior Ave. Telef. 391-1143
Cleveland, Ohio

Kviečia visus tapti klubo nariais.

Palaikydami Klubą — kartu paremsime Clevelando lietuvių organizacijas.

Penktadieniais galima vaišintis bulviniais blynais, dešromis, virtiniais ir kepta žuvimi. Kitomis dienomis įvairūs kiti valgiai.

Visi susitinkame Lietuvii Klube!

SUPERIOR SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALŪKANAS UŽ PADETUS
INDELIOUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukites bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

Daugėla, Geo Dumbrys, Ona Josiukienė, Stasys Mikalauskas, Adolfas Šalkauskas, Romanas Zorska, Gediminas Žebertavičius, J. Žilionis.

Po 5 dol.

Antanas Garmus, Antanas Vaičiulaitis, Marė Pašakarnis, Ieva Naginskas, Vladas Gelažius, J. Šlapelis, R. Brazaitis, P. Žilinskas, Vaclovas Kasakaitis, Vitoldas Grudzys, Paul Skardis, Alfonsas Dzekonas, R. Laniauskas ir senutė 80 metų amžiaus pensininkė iš Akrono Ona Lukoševičienė.

Aukojantieji Čiurlionio ansambliui aukas gali nurašyti nuo pajamų mokesčių.

BIRUTIEČIŲ PRIESPĖČIAI

D.L.K. Birutės D-ja Clevelande balandžio mėn. 25 d. šv. Jurgio parapijos salėje paruošė priešpiečius.

Prie gražiai padengtų stalų susirinkę parapijiečiai neskubėdami vaišinosi ir linksmai šnekučiavosi.

Tai gražus ir geras būdas puoselėti lietuviškų valgių gaminimą, kuris pasitarinauja ir kasos papildymui.

Birutietė Čepukaitienė iškepė didelį ir gražų tortą, kurį burtų keliu laimėjo Mikoliūnienė.

Clevelando birutietėms vadovauja Veronika Nagevičienė.

Linkėtina birutietėms ir toliau gražiai veikti. (b)

• Paulius Mitalas, grįžo atitarnavęs USA armijoje. Tarnybą baigė Pietų Korėjoje, Seoule, kur dirbo 8-tos Armijos štabe. Dabar apsigyveno Bedford Hts. su žmona Jūrate (buv. Karaliūte) kurį mokytojaui ten pat netoli. Jų adresas: Colony Club Apts. 111, 681 B. Turney Rd., Bedford, Ohio 44146.

• Social Security administracija Clevelande atidare telefoninį patarnavimą, skambinant 251-8400. Galima bus susikalbėti lenkų, vokiečių, italų, vengrų, ispanų, slovėnų, čekų, slovakų, ukrainiečių ir suomių kalbom.

• Pašto įstaigos nuo gegužės 3 d. uždarnos 5 v. v., išskyrus W. 3th ir Prospect Ave., ir Public Square ir Superior Ave., kur bus uždaroama 5:30 v. v.

• Arenoje ši ketvirtadienį, 8 v. v. įvyks imtynės tarp Johnny Powers ir Ernie Ladd, o taip pat bus ir kitų imtynininkų kaip Crusher Verdue, Victor Rivera, Kurt von Hess, Peter Sanchez ir kt.

Bilietai nuo 4 iki 2 dol.

PARDUODAMAS NAMAS

Savininkas parduoda dviejų šeimų namą po 5 kambarius, Colonial Hts. Apžiūrėjimui skambinti tel. 531-6948 arba 729-1233.

Visais gyvybės, sveikatos bei pensijų draudimo, o taip pat ir akcijų-investavimo (mutual funds) reikalais kreipkitės į V. Giedraitį, tel. 944-6835.

• Apdraudus reikalais geriausius patarnavimus gaukite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• Perkant ir parduodant namus kreipkitės į Ed. Čapą — Capas Realty So., tel. 732-8242.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

VEIKSNIŲ PASITARIMAS

Mūsų veiksmų atstovų pasitarime, įvykusiame š. m. balandžio mėn. 24 d. New Yorke, dalyvavo Lietuvos diplomatų, Amerikos Lietuvių Tarybos, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės, JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenių, Lietuvos Laisvės Komiteto ir Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto atstovai.

Ilgesnį pusę dienos vykusiam pasitarime buvo:

- Išryškinta Lietuvos padėtis dabartinėje tarptautinėje įvykių eigoje ir mūsų vedama kova dėl laisvės — ji turi būti remiama Lietuvos valstybės suvereninių teisių vykdymo atstatymo principu;

- Pageidauta, kad Jungtinių Amerikos Valstybių lietuvių veikloje būtų siekiama jos suderinimo tarp Amerikos Lietuvių Tarybos ir Liet. Bendruomenės vadovybės;

- Jautriai suprastas Brazilskų gelbėjimo reikalas ir

dėl to visi lietuviai kviečiami gausiai aukoti Tautos Fondui. (E)

KELIA VILTIES ĮNAŠUS IKI ŠIMTO

Aleksandras Griauzdė, nuolatinis Dirvos skaitytojas bei rėmėjas, aktyvus ALTS Bostono skyriaus narys, ruošdamasis dalyvauti ALTS seime ir Vilties suvažiavime, šiomis dienomis atsiuntė Vilties Draugijai 15 dol. čekį savo Vilties Draugijos įnašams iki šimto dolerių pakelti, Vilties Draugijos valdyba, dėkodama p. Al. Griauzdei, tiki ir laukia, kad šio mėnesio būvyje ir daugiau narių pasieks šiuo gražiu pavyzdžiu.

- Kr. Donelaičio lituanistinės mokyklos Chicagoje direk. Julius Širka, mok. Vytautas Gutauskas ir Albertas Paulikaitis sutiko tvarkyti ir prižiūrėti Lituanistinių mokyklų choris-tus Amfiteatro patalpose IV Dainų šventės metu, kuri įvyks Chicagoje liepos 4 dieną.

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖ SAJUNGA

SAVO SUVAŽIAVIMO PROGA RUOŠIA IŠKILMINGĄ

BALIŲ,

KURIS ĮVYKS Š. M. GEGUŽĖS 29 DIENĄ, SHERATON HOTEL, 1725 J. F. KENNEDY BLVD., PHILADELPHIA, PA. 19103.

Pradžią 8 val. vakaro. Baliaus metu gros neolitanų orkestras iš Chicagos ir dalyvaujant solistei Vandai Stankienei.

ĮĖJIMAS 12 DOL. ASMENIUI.

Kviečiame lietuvių visuomenę gausiai atsilankyti. Bilietus iš anksto galima įsigyti pas ALT S-gos Seimo rengimo Komiteto pirmininką Vincentą Gruzdį, 1025 W. Wingohocking St., Philadelphia, Pa. 19140, telef. GL 7-1533 ar skyriaus pirmininką Vytautą Matonį, 872 N. Woodstock St., Philadelphia, Pa. 19130, telef. CE 6-7923.

Baliuje bus progos ne tik pasilinksinti, bet ir susitikti senai matytų draugų bei pažįstamų atvykusių iš visos Amerikos, Rūbai vakariniai.

Solistė Vanda Stankienė.

A + A

Pulk.

FABIJONUI G. DAUŽVARDŽIUI

tragiškai žuvus, jo tėvelius Lietuvos generalinį konsulą dr. PETRĄ DAUŽVARDĮ ir PONIĄ bei žuvusiojo šeimą nuoširdžiai užjaučiame

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Valdyba

Lietuvos generaliniam konsului

DR. PETRUI DAUŽVARDŽIUI

ir

PONIAI

dėl sūnaus pulk. FABIJONO tragiškos mirties, gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Barbora ir Teodoras Blinstrubai

Pulkininkui

FABIJONUI G. DAUŽVARDŽIUI

tragiškai žuvus, jo tėvams Lietuvos generaliniam konsului dr. PETRUI DAUŽVARDŽIUI ir PONIAI reiškiamo gilią užuojautą

LST Korp! Neo-Lithuania Chicagos skyrius

- "Aidas", mergaičių choras iš Hamiltono, Kanadoje, šiomis dienomis įsijungė į IV Dainų šventės būrį. Chore dainuoja 60 mergaičių. Chorui vadovauja Vaclovas Verikaitis.

- Dainų šventės banketas įvyks liepos 4 d. Conrad Hilton viešbučio puošnioje salėje, 720 So. Michigan Ave., Chicagoje. Pradžią: 7 val. vakaro kokteilis, 8 val. vakariėnė. Asmeniui \$12.50. Stalai dešimčiai asmenų. Užsakymus su pinigais siųsti adresu: Ona Gradinskienė, 2512 West 47th Street, Chicago, Ill. 60632. Telef. (312) 376-1998. Ten pat kitose salėse bus jaunimo šokiai. Įėjimas tik \$2.00 asmeniui.

- Vytautas Radžius, buvęs ilgametis Chicagos Lietuvių Operos pirmininkas, dalyvavęs tautinių šokių šventės suruošime, sutiko į IV tautinių šokių šventės rengimo komitetą. IV tautinių šokių šventė įvyks 1972 m. liepos mėn. 2 d. Chicagoje. Vytautas Radžius redaguos šventės leidinį ir rūpinsis muzikiniiais šventės reikalais.

- * BATUNO 5-tasis metinis suvažiavimas - konferencija įvyks šeštadienį, gegužės 8 New Yorker Hotel Washington Room salėje, 34th Street (prie 8th Avenue), New Yorko mieste. Viešas posėdis, kuriame bus paminėta BATUNO penkerių metų sukaktis ir kuriame dalyvaus ir svečiai iš Jungtinių Tautų, bus 4:30 val. popiet.

E. ST. LOUIS

PAVASARIO VAKARAS

Amerikos Lietuvių Tautinės S-gos East St. Louis apylinkės skyrius rengia pavasario vakarą ir St. Rūkienės, Sibiro tremtinės, pagerbimą š. m. gegužės mėn. 8 d. šeštadienį 7 val. vak. Fisher svetainėje, 2100 West Main St., Belleville Ill. Visi apylinkės lietuviai širdingai yra kviečiami atsilankyti į šį vakarą ir St. Rūkienės pagerbimą. Užkandžius bus galima užsisakyti iš

Mielai

P. EUGENIJAI AZELIENEI

ir jos šeimai, dėl brangaus TĖVELIO mirties, gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

K. ir S. Lazdiniai

DR. ALBINUI LIAUBAI, EUGENIJAI AZELIENEI, VALERIJAI VAIČJURGIENEI

ir jų šeimoms, jų brangiam tėveliui mirus, reiškiamo nuoširdžiausią užuojautą

Lili ir Vladas Bložės su šeima

KUN. DR. STASIUI VALIUŠAIČIUI

mirus, gilią užuojautą reiškiamo broliui JUOZUI su šeima

Petras ir Vladas Bložės su šeima

L. D. K. 'BIRUTĖS DRAUGIJA

LOS ANGELES SKYRIUS

š. m. gegužės mėn. 15 d., 8 valandą vakaro Šv. Kazimiero parapijos salėje

rengia nuotaikingą

KARTUNŲ BALIŲ

Programą išpildys sol. HENRIKAS PASKEVICIUS.

Sokiams gros žinomas M. KRAFTO orkestras.

Los Angeles bei apylinkių lietuviai maloniai kviečiami į šį balių atsilankyti ir tuo paremti birutinių šalpos darbą.

Įėjimas su vakariene — 5 dol. asmeniui. Studentams ir pensininkams — 3 dol.

Dėl rezervacijų telefonu skambinti:

pirm. Adelei Balsienei — 664-6665 ir vicepirm. Emai Dovydaitienei 666-2624

V A L D Y B A

reguliaraus valgio sąrašo. Vakarą lydės visų mėgiama muzika. Pradžioje nuo 7 val. iki 8 val. bus susipažinimas. 8 val. bus patiekti užkandžiai ir toliau seks numatyta programa.

JONO PABERŽIO KŪRINIŲ PARODA

Balandžio mėn. Ziuriche, Šveicarijoje, buvo surengta Jono Paberžio paveikslų paroda. Po parodos Frauenfeldo mieste tai buvo antaras jauno dailininko pasirodymas tokiam svarbiame centre kaip Ziurichas. Dailininkas išstatė daugiau kaip 20 darbų, kurių tarpe be aliejinių dažų paveikslų vyravo "collages" (iš popierių sulipdyti spalvoti paveikslai). Dailininkas turi ryškų talentą, kuris ypač pasireiškia "collages" srityje.

Jonas Paberžis yra dar jaunas vyras, 23 metų amžiaus, gimęs ir užaugęs Šveicarijoje. Jo tėvai (tėvas lietuvis, motina šveicarė) gyvena Eschlikone, Thurgau kantone, kur turi baldų fabriką. Jaunasis Paberžis savaime mokėsi grafikos, bet jau pradeda pasisžymėti ir tapyboje. Šiomis dienomis jis išvažiuoja į Lyoną, kur dirbs grafikos srityje, bet tobulinsis ir tapyboje.

Šveicarijoje gyvenęs Dr.

A. Gerutis, aplankęs parodą, savo Europoje kuriančių lietuvių dailininkų darbų rinkiniui įsigijo tris Jono Paberžio paveikslus.

- Dainų šventės lėšų telkimo komitetas praneša, kad galima užsisakyti ložes į IV-tą dainų šventę, kuri įvyks liepos 4 dieną, Chicagoje. Ložės 6 ir 8 vietų kainuoja \$100.00, 12 vietų \$150.00. Taip pat priimami sveikinimai bei skelbimai į šventės leidinį nuo \$25.00 iki \$100.00 didumo.

Ložės, sveikinimus bei skelbimus reikia užsisakyti iki gegužės 15 dienos šiuo adresu: Albertas Vengris, 9529 So. Hamilton Street, Chicago, Ill. 60643. Telef. 233-4345.

- Wisconsinio lietuviai ruošiasi Pavergtųjų Tautų savaitei liepos 18 d. Yra sudarytas komitetas. Garbės komitetą sudaro: Wisconsin gub. P. Lucey, Kenosha, Racine, Milwaukee miestų merai, Carthage kolegijos prez. dr. Lentz, UAMCIO pareigūnas Kitzman ir eilė kitų aukštųjų amerikiečių. Iš lietuvių komisijoje įeina Jonas Milišauskas, Bronius Juška, Martin Kasparaitis, Jos. Kasputis, Zeno Lukauskas, Peter Petrusaitis, Lionginas Plura, Matheu Tamulėnas, Donald J. Leuck.